

پاسخنامه

دوازدهم انسانی

۲ آذرماه ۱۴۰۳

فیلم تحلیل آموزشی آزمون امروز

برای مشاهده فیلم‌ها در سایت کانون، کد روبه‌رو
را با دوربین تلفن همراه خود اسکن کنید.

بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی (وقف عام) ۶۴۶۳-۰۲۱

«تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

پدیدآوردگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی، هادی پولادی، محمدابراهیم توزنده‌جانی، احمد حسن‌زاده فرد، محمد حمیدی، میثم خشنودی، سعید عزیزخانی، علی قهرمان‌زاده، عباس مالکی، امیر محمودیان، محمد نظامی
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، امیرحسین اشتیری، محسن اصغری، عزیز الیاسی‌پور، محسن جمشیدی، رضا رنجبری، مجتبی فرهادی، الهام محمدی، مهرزاد مشایخی، هومن نمازی
جامعه‌شناسی	ریحانه امینی، آریتا بیدقی، مریم خسروی دهنوی، یاسین ساعدی، سید آرش مرتضائی‌فر، محمد مهدی یعقوبی
روان‌شناسی	فاطمه بیات، حمیدرضا توکلی، محمد حبیبی، عادلہ علیرضایی‌مقدم
عربی زبان قرآن	ولی برجی، مجید بیگلری، عمار تاجبخش، امیرحسین شکوری، حمیدرضا قائدامینی، مصطفی قدیمی‌فرد، مرتضی کاظم‌شیرودی، محمد کرمی‌نیا، روح‌الله گلشن، سید محمدعلی مرتضوی، فاطمه منصورخاکی
تاریخ و جغرافیا	علی آقاجانپور، محمد ابوالحسنی، علیرضا پدارام، مریم خسروی دهنوی، حبیبہ محبی، محمدمهدی یعقوبی
فلسفه و منطق	حسین آخوندی راهنماچی، جواد پاکدل، سبا جعفرزاده صابری، نیما جواهری، محمد رضایی‌بقا، موسی سپاهی، حمید سودیان، مهرشاد عباسی، سید محمد مدنی دینانی، علی معزی، فیروز نژادنجف، علیرضا نصیری
اقتصاد	آفرین ساجدی، سارا شریفی، مهدی ضیائی

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستاران	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمدابراهیم توزنده‌جانی	محمد بحیرایی	آروین حسینی، احسان غنی‌زاده، سید سپهر متولیان، عباس مالکی	الهه شهبازی
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سید علیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سپیده فتح‌اللهی	فریبا رئوفی
جامعه‌شناسی	سید آرش مرتضائی‌فر	سید آرش مرتضائی‌فر	ملیکا ذاکری، مریم خسروی دهنوی، تابان صیقلی	سجاد حقیقی‌پور
روان‌شناسی	محمد حبیبی	محمد حبیبی	ملیکا ذاکری، فاطمه رضائیان	محمدصدرا پنجه‌پور
عربی زبان قرآن	احسان کلاته‌عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	لیلا ایزدی
تاریخ و جغرافیا	محمدمهدی یعقوبی	محمدمهدی یعقوبی	تابان صیقلی	عطیه محلوچی
فلسفه و منطق	سیده سمیرا معروف	علیرضا نصیری	فرهاد علی‌نژاد، امیرمحمد قلعه‌کاهی	سوکند بیگلری
اقتصاد	مهدی ضیائی	سارا شریفی	سپیده فتح‌اللهی، مریم خسروی دهنوی	سجاد حقیقی‌پور

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: لیلا ایزدی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

سؤالاتی که با نشانگر مشخص شده‌اند، مشابه سؤالات امتحانات نهایی هستند. با تمرین این دسته از سؤالات می‌توانید در امتحانات نهایی عملکرد بهتری داشته باشید.

ریاضی و آمار (۳)

۱- گزینه «۳»

(مهمر بهیاری)

در نمودار ارائه شده زمان استفاده از تلفن هوشمند در هر فعالیت مشخص نشده است، تنها درصد افراد و تعداد آن‌ها را می‌توان مشخص کرد. بنابراین گزینه «۳» می‌تواند نادرست باشد.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۲۸ و ۲۹)

۲- گزینه «۴»

(سعید عزیزفانی)

تعداد کل ماهی‌های موجود در استخر برابر اندازه جامعه آماری است که در اینجا ۱۰ می‌باشد. از هر قسمت ۲ ماهی و در کل ۴ ماهی به عنوان اعضای نمونه تصادفی انتخاب شده‌اند، پس اندازه نمونه نیز برابر ۴ است.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه ۳۲)

۳- گزینه «۳»

(عباس مالکی)

الف) صحیح

ب) غلط - این نکته در مرحله بیان مسئله است و طرح یک پرسش دقیق و شفاف مهم‌ترین گام رسیدن به پاسخ است.

ج) غلط - نمونه‌گیری در مرحله سوم است و انتخاب روش نمونه‌گیری در مرحله دوم است.

د) صحیح.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۳۱ تا ۳۷)

۴- گزینه «۱»

(میثم فشنودی)

مرتب کردن داده‌ها، معیارها، نمودارها و جدول‌ها، جزء مراحل گام چهارم؛ یعنی تحلیل داده است.

پس از موارد داده شده ۲ مورد در گام تحلیل داده است.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه ۳۰)

۵- گزینه «۲»

(مهمر همیری)

میانۀ هر دو برابر است و بزرگترین داده مربوط به عملکرد محمد برابر با داده ۱۹ است.

A: محمد

B: نریمان

$$\begin{cases} \text{دامنه تغییرات } A = 19 - 8 = 11 \\ \text{دامنه تغییرات } B = 18 - 7 = 11 \end{cases}$$

دامنه میان چارکی‌ها برابر نیستند.

$$\begin{cases} (IQR)_A = 16 - 10 = 6 \\ (IQR)_B = 15 - 8 = 7 \end{cases}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۳۴ تا ۳۶)

۶- گزینه «۲»

(امیر حسن زاده خرد)

ترتیب گام‌های چرخه آمار در حل مسائل به صورت زیر است:

۱- بیان مسئله

۲- طرح و برنامه‌ریزی

۳- گردآوری و پاک‌سازی داده‌ها

۴- تحلیل داده‌ها

۵- بحث و نتیجه‌گیری

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه ۳۰)

۷- گزینه «۲»

(مهمر همیری)

با توجه به متن کتاب درسی در گام ۳ گردآوری و پاک‌سازی داده‌ها گزینه «۲» درست است.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه ۳۳)

۸- گزینه «۱»

(کنگور سراسری ۱۴۰۳ - نوبت دوم تیرماه)

$$\sigma^2 = 4 \Rightarrow \sigma = 2$$

$$\xrightarrow{\text{نمودار}} \sigma = b - a \Rightarrow b - a = 2 \Rightarrow -a + b = 2$$

$$\bar{x} = a, \bar{x} = \frac{a + b + 21 + 22 + 25 + 27 + 22}{7} = a$$

$$\Rightarrow 7a = a + b + 118 \Rightarrow 6a - b = 118$$

$$\begin{cases} 6a - b = 118 \\ -a + b = 2 \end{cases} \Rightarrow 5a = 120 \Rightarrow a = 24, b = 26$$

پدر بزرگ (P) مادر بزرگ (M) و فرزند مریم (F) داده‌پرت به حساب می‌آیند و میانه شاخص مرکزی مناسب است، پس در داده‌های مرتب شده، داریم:

$$F, 21, 22, 23, \quad \overbrace{24, 25}^{\text{میانه}}, \quad 26, 27, P, M$$

$$\frac{24 + 25}{2} = 24.5$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۳۴ تا ۳۶)

۹- گزینه «۲»

(علی قهرمان زاده)

طرح و برنامه‌ریزی (گام دوم)

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه ۳۲)

۱۰- گزینه «۱»

(امیر مهموریان)

$$\bar{x} = \frac{14 + 16 + 14 + 22 + 24}{5} = 18 \Rightarrow a = 18$$

$$\Rightarrow a - 1 = 17 \text{ میانگین جدید}$$

$$17 = \frac{14 + 16 + 14 + 22 + 24 + 12 + 13 + x}{8} \Rightarrow x = 17$$

$$\Rightarrow \frac{115 + x}{8} = 17$$

$$x + 115 = 136 \Rightarrow x = 21$$

$$\text{واریانس داده‌های جدید} = \frac{(14-17)^2 + (16-17)^2 + (14-17)^2}{8}$$

$$+ \frac{(22-17)^2 + (24-17)^2 + (12-17)^2 + (13-17)^2 + (21-17)^2}{8}$$

$$= \frac{150}{8} = \frac{75}{4} \Rightarrow \text{اتحراف معیار} = \sqrt{\frac{75}{4}} = \frac{\sqrt{75}}{2}$$

$$= \frac{5\sqrt{3}}{2} \Rightarrow C = 17 + \frac{5\sqrt{3}}{2}$$

$$x - c = 21 - (17 + \frac{5\sqrt{3}}{2}) = 4 - \frac{5\sqrt{3}}{2}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۳۴ تا ۳۶)

ریاضی و آمار (۱)

گزینه ۱۱

(معمد بصیرایی)

$$\begin{cases} (1, 6) \in f \\ (1, b^2 + 2) \in f \end{cases} \Rightarrow b^2 + 2 = 6 \Rightarrow b^2 = 4 \Rightarrow \begin{cases} b = 2 \\ b = -2 \end{cases}$$

$$\xrightarrow{b=2} \begin{cases} (2, -1) \in f \\ (2, 3) \in f \end{cases} \Rightarrow b = 2 \text{ قابل قبول نیست}$$

$$\xrightarrow{b=-2} \{(-2, -1), (2, 3), (1, 6), (4, 2a-2), (4, 7) \}$$

$$\xrightarrow{\text{تابع}} 2a - 2 = 7 \Rightarrow 2a = 9 \Rightarrow a = \frac{9}{2} = 4 \frac{1}{2}$$

$$\Rightarrow a + 2b = 4 \frac{1}{2} - 4 = 0 \frac{1}{2}$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۳۰ تا ۳۹)

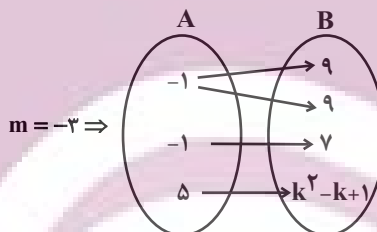
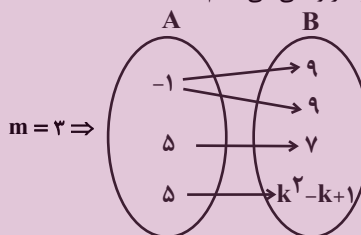
گزینه ۱۲

(سعید عزیزفانی)

از عضو ۱- در مجموعه A، دو پیکان خارج شده است که باید مؤلفه انتهایی دو پیکان یکسان باشد تا نمودار یک تابع باشد، پس داریم:

$$m^2 = 9 \Rightarrow m = \pm 3$$

با هر دو مقدار m نمودار ون را بازنویسی می‌کنیم:

در حالتی که $m = -3$ غیرقابل قبول است، چون از ۱- دو پیکان خارج شده که مؤلفه انتهایی آن‌ها متفاوت است، سپس $m = 3$ قابل قبول است. از مؤلفه ۵ در مجموعه A دو پیکان خارج شده که مؤلفه انتهایی آن‌ها باید یکسان باشد، پس داریم:

$$k^2 - k + 1 = 7 \Rightarrow k^2 - k - 6 = 0 \Rightarrow (k - 3)(k + 2) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} k - 3 = 0 \Rightarrow k = 3 \\ k + 2 = 0 \Rightarrow k = -2 \end{cases}$$

با توجه به اینکه $k \neq m$ است، بنابراین $k = 3$ رد می‌شود و $k = -2$ قابل قبول است؛ در نهایت داریم:

$$k - m = -2 - 3 = -5$$

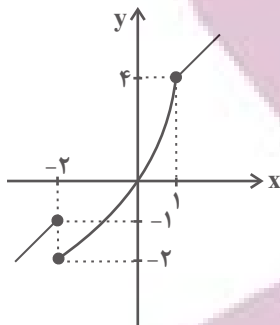
(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۳۴ و ۳۵)

گزینه ۱۳

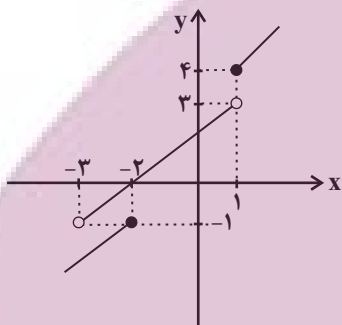
(معمد ابراهیم توزنده‌فانی)

می‌دانیم در نمایش نمودار یک رابطه زمانی تابع است که هر خط موازی محور yها، نمودار را حداکثر در یک نقطه قطع کند. با اضافه کردن نمودارهای گزینه‌ها به نمودار داده شده داریم.

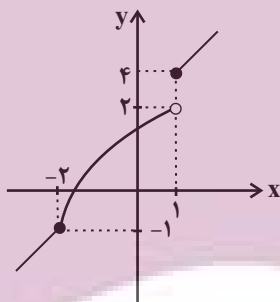
گزینه ۱: تابع نیست.

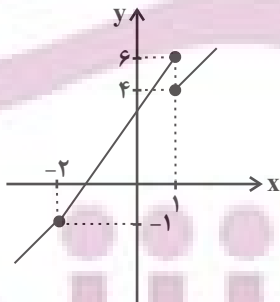
گزینه ۲: تابع نیست.

گزینه ۳: تابع است.

گزینه ۴: تابع نیست.

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۳۴ تا ۳۹)

گزینه ۱۴

(کنکور سراسری ۹۹)

طول ضلع مربع را x فرض می‌کنیم، بنابراین:

$$-\frac{8}{3} = (\text{مساحت مربع}) - \frac{2}{3} = \frac{2}{3}x^2 - \frac{8}{3}$$

$$\Rightarrow \frac{1}{3} \times 10 \times x = \frac{2}{3}x^2 - \frac{8}{3}$$

$$\Rightarrow 5x = \frac{2}{3}x^2 - \frac{8}{3} \Rightarrow 15x = 2x^2 - 8$$

$$\Rightarrow 2x^2 - 15x - 8 = 0$$

$$\Rightarrow \Delta = 225 - 4 \times 2 \times (-8) = 225 + 64 = 289$$

$$\Rightarrow \frac{S}{P} = \frac{2}{5} \Rightarrow \frac{-b}{-2b-1} = \frac{2}{5}$$

$$\Rightarrow -5b = -4b - 2 \Rightarrow b = 2$$

(ریاضی و آمار (I)، معادله درجه دوم، صفحه‌های ۲۷ تا ۳۲)

(هاری پولاری)

۱۹- گزینه «۳»

$$\{x+k=80 \Rightarrow k=80-x$$

$$\{y=(80-x)(x+2)=-x^2+78x+160$$

می‌دانیم ماکزیمم تابع درجه دوم در $x = \frac{-b}{2a}$ رخ می‌دهد، بنابراین:

$$x_{\max} = -\frac{78}{-2} = 39 \Rightarrow k = 80 - 39 = 41$$

در نتیجه:

$$y_{\max} = k(x+2) = 41 \times 41 = 1681$$

(ریاضی و آمار (I)، تابع، صفحه‌های ۶۳ تا ۷۰)

(معمّر نظامی)

۲۰- گزینه «۳»

x را تعداد کالا و p را قیمت کالا در نظر می‌گیریم، پس داریم:

$$x = 6000 - 20p$$

از تساوی بالا p را برحسب x بدست می‌آوریم:

$$20p = 6000 - x \xrightarrow{+20} p = 300 - \frac{x}{20}$$

از ضرب قیمت فروش در تعداد کالا، درآمد به‌دست می‌آید:

تعداد $\times$ قیمت = درآمد

$$R(x) = (300 - \frac{x}{20})x = -\frac{x^2}{20} + 300x$$

تابع هزینه، چون یک تابع خطی است و (۱۰، ۸۵۰) و (۱۵، ۱۱۵۰) دو نقطه از این تابع است، می‌توانیم ضابطه این تابع را با استفاده از همان دو نقطه، به‌دست آوریم:

$$C(x) = mx + h \Rightarrow m = \frac{1150 - 850}{15 - 10} = \frac{300}{5} = 60$$

$$C(x) = 60x + h \xrightarrow{(10, 850)} 850 = 60(10) + h \Rightarrow h = 250$$

$$C(x) = 60x + 250$$

تابع سود را می‌نویسیم:

هزینه - درآمد = سود

$$\Rightarrow P(x) = \left(-\frac{x^2}{20} + 300x\right) - (60x + 250) = -\frac{x^2}{20} + 240x - 250$$

بازای طول رأس در تابع سود، به بیشترین سود دست می‌یابیم:

$$x_s = \frac{-b}{2a} = \frac{-240}{2(-\frac{1}{20})} = 2400$$

x به‌دست آمده را در تابع R(x) قرار می‌دهیم تا درآمد به‌دست آید:

$$R(2400) = -\frac{(2400)^2}{20} + 300(2400)$$

$$= -288000 + 720000 = 432000 = 432 \text{ هزار تومان}$$

(ریاضی و آمار (I)، معادله درجه دوم و تابع، صفحه‌های ۲۹ تا ۳۱ و ۶۳ تا ۷۰)

$$\Rightarrow x = \frac{15 \pm \sqrt{289}}{2 \times 2} \Rightarrow \begin{cases} x = \frac{15+17}{4} = 8 \text{ قق} \\ x = \frac{15-17}{4} = -\frac{1}{2} \text{ قغ} \end{cases}$$

$$\Rightarrow S = \frac{1}{2} \times 8 \times 10 = 40$$

(ریاضی و آمار (I)، معادله درجه دوم، صفحه‌های ۲۷ تا ۳۲)

۱۵- گزینه «۴»

(کنکور سراسری ۹۹)

$$\frac{2x-1}{x+2} - \frac{x-3}{x-2} = \frac{2}{3} \Rightarrow \frac{2x^2 - 4x - x^2 + 2 - 2x + 3x + 6}{x^2 - 4} = \frac{2}{3}$$

$$\Rightarrow \frac{x^2 - 4x + 8}{x^2 - 4} = \frac{2}{3} \Rightarrow 3x^2 - 12x + 24 = 2x^2 - 8$$

$$\Rightarrow x^2 - 12x + 32 = 0$$

$$\Rightarrow (x-4)(x-8) = 0 \Rightarrow x = 4, 8 \Rightarrow \text{مجموع ریشه‌ها} = 4 + 8 = 12$$

توجه کنید که ریشه‌های به دست آمده، مخرج کسر را صفر نمی‌کنند، پس هر دو قابل قبول‌اند.

(ریاضی و آمار (I)، معادله درجه دوم، صفحه ۳۷)

۱۶- گزینه «۳»

(میثم فشنوری)

چون y، تابع خطی است، پس ضریب x^2 باید صفر باشد:

$$\frac{a}{2} - 1 = 0 \Rightarrow a = 2$$

$$(0, 3) \Rightarrow 3 = c$$

$$(2, 0) \Rightarrow 0 = 2b(2) + 3 \Rightarrow b = -\frac{1}{2}$$

$$\Rightarrow a + \frac{b^2}{2} + \frac{c^3}{3} = 2 + \frac{(-\frac{1}{2})^2}{2} + \frac{2^3}{3} = 2 + \frac{1}{8} + 9 = \frac{89}{8}$$

(ریاضی و آمار (I)، تابع، صفحه‌های ۵۸ تا ۶۲)

۱۷- گزینه «۱»

(علی قهرمان‌زاده)

می‌دانیم $\Delta = b^2 - 4ac$ است و $a = 1$ پس مسئله از ما

$\Delta = 4c - b^2$ را خواسته است.

مساحت مثلث ABC به صورت زیر خواهد بود:

$$S_{ABC} = 1 \Rightarrow \frac{AC \times y_s}{2} = 1$$

AC همان اختلاف ریشه‌ها یعنی $\frac{\sqrt{\Delta}}{|a|}$ و y_s همان $-\frac{\Delta}{4a}$ است، چون $a = 1$ و $\Delta > 0$ است، داریم:

$$\frac{\sqrt{\Delta} \times |-\frac{\Delta}{4}|}{2} = 1 \xrightarrow{\Delta > 0} \Delta \sqrt{\Delta} = 8 \Rightarrow \Delta = 4 \Rightarrow -\Delta = -4$$

(ریاضی و آمار (I)، تابع، صفحه‌های ۶۳ تا ۷۰)

۱۸- گزینه «۲»

(معمّر بهیرایی)

S: حاصل جمع ریشه‌ها

P: حاصل ضرب ریشه‌ها

$$S = -\frac{b}{a}, P = \frac{-2b-1}{3}$$

علوم و فنون ادبی (۳) و (۱)

۲۱- گزینه ۱»

(مفسر اصغری)

دلایل نادرستی سایر موارد:

(ب) زبان پارسی، در دوره اشکانیان و در شمال و شمال شرقی ایران رایج بود.
(ج) ادبیات فارسی دری به مفهوم واقعی خود تقریباً هم‌زمان با طاهریان، نخستین دولت اسلامی ایران، پدید آمد.

(علوم و فنون ادبی (۱)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۳۸ تا ۴۰)

۲۲- گزینه ۲»

(مجتبی فراهی)

دو مورد نادرست است:

(د) با خروج شعر از دربارها و ورود آن به خانقاه‌ها دامنه موضوعات آن گسترش یافت و بر سادگی بیان، قدرت عواطف، عمق افکار و اندیشه‌هایی که موضوع شعر پارسی بود افزوده شد.

(ه) مکتب‌ها و سبک‌های ادبی معمولاً محصول اوضاع سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و... زمانه‌ای است که صاحبان آن مکتب‌ها در آن می‌زیستند.

(علوم و فنون ادبی (۱)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۳، ۸۱ و ۸۲)

۲۳- گزینه ۱»

(هومن نمازی)

مورد «الف» راجع به ویژگی‌های داستان‌نویسی عصر بیداری است که در قلمرو ادبی بررسی می‌شود.

مورد «د» از ویژگی‌های زبانی شعر عصر بیداری است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۴۲ تا ۴۶)

۲۴- گزینه ۲»

(مجتبی فراهی)

تشریح موارد نادرست:

«الف»: نثر در دوران مشروطه با هدف تأثیر بر عامه مردم گسترش یافت.
«ج»: در این دوره مضامین کلی و ذهنی، مسائل اخلاقی، عارفانه‌سرایی و غزل‌گویی که با ساخت فرهنگ و جامعه گذشته ما هماهنگ بود تا حد زیادی کارایی خود را از دست داد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۴۲ تا ۴۶)

۲۵- گزینه ۳»

(مفسر اصغری)

ابیات گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ «متعلق به سبک خراسانی و بیت گزینه ۳» مربوط به سبک عراقی است.

به‌کارگیری ردیف فعلی و اسمی دشوارتر در این بیت نسبت به سبک خراسانی، فاصله‌داشتن با عشق زمینی و بیان مضامین عرفانی از ویژگی‌های سبک عراقی در این بیت است.

ویژگی‌های سبک خراسانی سایر ابیات:

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «زمینی بودن معشوق، سادگی شعر، استفاده از دو حرف اضافه برای یک متمم و ...»

گزینه ۲: «بیان شعر پندآموز و اندرزی با زبان ساده، کم‌بودن لغات عربی و ...»
گزینه ۴: «استفاده از آرایه در حد طبیعی و کاربرد تشبیهات حسی و ساده، زمینی بودن معشوق، سادگی شعر و ...»

(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۶۲، ۶۳، ۸۴ و ۸۵)

۲۶- گزینه ۴»

(مجتبی فراهی)

بیت گزینه ۴ «در مدح و ستایش ممدوح است که به ویژگی فکری سبک خراسانی مربوط می‌شود.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «بیان مفاهیم عرفانی»

گزینه ۲: «وجود لغات عربی و مفاهیم عاشقانه»

گزینه ۳: «وجود حس دینی»

(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۶۳، ۸۴ و ۸۵)

۲۷- گزینه ۱»

(سیدعلیرضا احمدی)

همه ابیات دارای جناس تام و جناس ناقص هستند.

بیت اول: سرو - سر: جناس ناقص / بالا (قد) - بالا (سمت بالا): جناس تام

بیت دوم: سر - در: جناس ناقص / تار (مو) - تار (ساز) و چنگ (دست) -

چنگ (ساز): جناس تام

بیت سوم: عاشق - عشق: جناس ناقص / است (وجود دارد) - است

(می‌باشد): جناس تام

بیت چهارم: طلب - طالب: جناس ناقص / قرار (ملاقات) - قرار (آرامش):

جناس تام

(علوم و فنون ادبی، بدیع لفظی)

۲۸- گزینه ۳»

(رضا ربیبری)

جناس همسان: که (چه کسی؟) - که (حرف ربط) / جناس اختلافی: باد -

داد / واژه‌آرایی: باد

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «واژه «نشان» تکرار شده است (در معنای «نشانی و علامت») /

واج‌آرایی در حرف «ش» / فاقد آرایه جناس / رد گزینه ۱»

گزینه ۲: «نعمت و نعيم» اشتقاق دارند / فاقد آرایه جناس (ن / ع / م /

ت - ن / ع / ی / م) / رد گزینه ۲»

گزینه ۴: «واج‌آرایی در حرف «ش» / فاقد آرایه موازنه (تفاوت هست و

شد) / رد گزینه ۴»

(علوم و فنون ادبی (۱)، بدیع لفظی)

۲۹- گزینه ۲»

(الهام مومری)

ج) جناس همسان (تام): «ماه» در مصراع اول: بُرُج / «ماه» در مصراع دوم: استعاره از «معشوق»

الف) جناس ناقص حرکتی: «تُرک: زیبارو، معشوق» و «تُرک: رها کردن»

ه) جناس ناقص افزایشی: «من و چمن»

ب) جناس ناقص اختلافی: «سینه و سینا»

توجه: در بیت «د»، «قَمَری» در هر دو مصراع به همین شکل خوانده می‌شود.

(علوم و فنون ادبی (۱)، بریع لفظی)

۳۰- گزینه ۲»

(مفسر امیری)

جناس تام: مهر (محبت) و مهر (خورشید)

جناس ناقص: ماه و کاه

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «جناس تام: -

جناس ناقص: شاه و شام

گزینه ۳: «جناس تام: -

جناس ناقص: دم و یم

گزینه ۴: «جناس تام: -

جناس ناقص: بر و سر

(علوم و فنون ادبی (۱)، بریع لفظی)

۳۱- گزینه ۳»

(مفسر همشیری)

«کمر کوه» و «کمر مور» استعاره مکنیه و تشخیص دارند.

«در رحمت» اضافه استعاره و استعاره مکنیه است.

«باده پرست» و «کم بودن کمر کوه از کمر مور» کنایه هستند.

«باده پرست»، «نا امید» و «رحمت» مراعات نظیر و تناسب دارند.

(علوم و فنون ادبی (۱)، بریع لفظی)

۳۲- گزینه ۲»

(مهرزاد مشایقی)

تکرار واژه «نظر» و واج آرایی صامت «ن» در بیت مشهود است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «واژه «توان» ۳ بار تکرار شده است، اما بیت فاقد جناس همسان (تام) است.

گزینه ۳: «بیت فاقد اشتقاق است. / جناس: «بشارت» و «اشارت»

گزینه ۴: «بیت فاقد سجع و دارای موازنه است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، بریع لفظی)

۳۳- گزینه ۴»

(امیرفرسین اشتری)

بررسی حروف الحاقی و حروف روی در ابیات:

الف: «ان» در هر دو واژه، کاربرد جمع دارد، پس الحاقی است. بنابراین حرف روی نیز «ب» است.

ب: مصوت بلند «ی» همیشه الحاقی است. «ن» مصدری نیز الحاقی است. بنابراین حرف روی، «ت» است.

ج: حروف الحاقی ندارد. «ان» در «شتابان» سازنده صفت فاعلی است. اما در بیابان این گونه نیست. حرف روی «ن» است.

د: حروف الحاقی ندارد. «ان» در «سگان» کاربرد جمع دارد. اما در «لامکان» این گونه نیست. در این صورت، «ن» حرف روی است.

ه: «ش» در هر دو واژه قافیه تکرار شده است و الحاقی است، پس «ن» حرف روی است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، قافیه)

۳۴- گزینه ۴»

(سیدعلیرضا امیری)

بررسی ابیات:

الف: این بیت ذوقافیتین نیست. قافیه اصلی «مو» و «سو» است. اما در قافیه دوم، حرف روی در «تار» حرکت کسره دارد. اما حرف روی در «چار»، ساکن است و حرکت ندارد.

ب: ذوقافیتین است: مست و دست - تیر و گیر.

ج: ذوقافیتین است: شکر و عیبر - گویا و شهلا.

د: ذوقافیتین است: کمان و امتحان - جُست و خُست.

(علوم و فنون ادبی (۱)، قافیه)

۳۵- گزینه ۱»

(الهام مومری)

ابیات ذوقافیتین: الف) کلمات قافیه: «دل گشایش و جان فزایش» و «جمع و شمع» / ج) کلمات قافیه: «ایوان و دیوان» و «کرم و نعم» / د) «آن و جان» و «بهشت و بهشت»

ابیات دارای ردیف: الف) «جمع است و جمع است» / ب) «را و را»

(علوم و فنون ادبی (۱)، قافیه)

۳۶- گزینه ۴»

(سیدعلیرضا امیری)

الف) «ان» پسوند جمع در «روحانیان» و «نورانیان» الحاقی است. همچنین «انی» در «روحانی» و «نورانی» نیز الحاقی محسوب می‌شود (پسوند نسبت است)، نتیجتاً هم قافیه شدن «روح» و «نور» وجهی ندارد و معیوب است.

د) «گره»: ردیف / «غنچه» و «سبزه» هم قافیه نمی‌شوند.

(علوم و فنون ادبی (۱)، قافیه)

جامعه‌شناسی (۳)

گزینه ۲

(آریتا پیرقی)

نظم اجتماعی پیش‌بینی رفتار دیگران و همکاری با آن‌ها را امکان‌پذیر می‌نماید؛ باعث می‌شود شما بدانید که چه توقعات و انتظاراتی می‌توانید از دیگران داشته باشید و اتفاقات غیرمنتظره شما را از همکاری با دیگران باز ندارند.

در زندگی روزمره بی‌نظمی بیشتر از نظم به چشم می‌آید؛ مثل کارمند بانکی که در پرداخت وام، آشنایان و بستگان خود را در اولویت قرار می‌دهد. مفهوم آشنایی‌زدایی آن است که جامعه‌شناس باید تلاش کند تا به خود موقعیت اجتماعی و ابعاد و اعماق آن نزدیک شود.

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه‌های ۲۰ و ۲۱)

گزینه ۳

(یاسین ساعدی)

قواعد اجتماعی، ارتباط ما با یکدیگر را امکان‌پذیر می‌سازند و سامان می‌دهند، کنش‌های ما را برای یکدیگر قابل پیش‌بینی می‌کنند و امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی را فراهم می‌آورند. منظور از پویا بودن نظام اجتماعی این است که بخش‌های مختلف آن بر یکدیگر اثر می‌گذارند و از یکدیگر اثر می‌پذیرند.

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه‌های ۲۳ و ۲۴)

گزینه ۲

(ریحانه امینی)

تشریح موارد نادرست:

- روش جامعه‌شناسی تبیینی، حس و تجربه (نگاه از بیرون) است.
- جامعه‌شناسی تبیینی همان جامعه‌شناسی پوزیتیویستی است و پوزیتیویسم به معنی وحدت روش علوم است.

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه‌های ۲۵ تا ۲۷)

گزینه ۳

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

ساختار اجتماعی را در گروه‌های رسمی مانند سازمان‌ها بهتر می‌توان دید.

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه‌های ۲۳ و ۲۴)

گزینه ۴

(معمرمهری یعقوبی)

موفقیت‌های دانشمندان علوم طبیعی مثل دانشمندان زیست‌شناسی و پزشکی باعث شد جامعه‌شناسان علاقه‌مند شوند تا شباهت‌های (نه تفاوت‌ها) جامعه و پدیده‌هایی همچون ماشین و بدن انسان را برجسته کنند و نظم جامعه را همانند نظم میان اعضای بدن یا اجزای ماشین بدانند.

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه‌های ۲۷، ۲۹ و ۳۰)

گزینه ۴

(سیدآرش مرتضائی‌فر)

لمبروزو با روش تبیینی می‌خواست مجرم بودن یا نبودن را با مشاهده ویژگی‌های جسمانی تشخیص دهد.
به گفته گیدنز گردشگران غربی وقتی برای نخستین بار از یک کشور مسلمان دیدن می‌کنند از صدای اذان شگفت‌زده می‌شوند.
اصطلاح جنگ‌های نامنظم را اولین بار شهید مصطفی چمران به کار برد و روش‌های ویژه‌ای برای آن ابداع کرد.

(جامعه‌شناسی (۳)، ترکیبی، صفحه‌های ۲۱، ۲۸ و ۳۳)

گزینه ۴

(سیدعلیرضا امیری)

بیت نخست به شباهت ظاهری چشم یار و گل نرگس اشاره دارد و در مصراع دوم از مروج بودن لب او سخن می‌کند. لبی که در جان‌بخشی و روح‌ناوای هم‌چون کوثر است. (کوثر، نام چشمه‌ای است در بهشت)، ولی بیت مذکور در گزینه «۴»، حالت مستی چشم و قرمزی شراب را توصیف می‌کند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: تلمیح: اشاره غیرمستقیم به ماجرای خضر نبی و آب حیوان / جناس: «گر» و «تر» / تکرار: «بی تو»

گزینه «۲»: وزن مصراع سوم: مفعول مفاعیل مفاعیل فعل یا همان مستفعل مستفعل مستفعل فع است.

گزینه «۳»: واژگان قافیه: «تر، کوثر و تر» هستند و حروف اصلی این‌ها «ر» است.

(علوم و فنون ادبی، ترکیبی)

گزینه ۳

(سیدعلیرضا امیری)

تقابل معنایی، همان معنای متضاد است. در گزینه «۳» شاعر عیناً از زندگی با خاکساری گله دارد و می‌گوید اگر زندگی با تواضع این است پس باز جای پسرقت در آن هست.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: نامرادی و بداقبالی

گزینه «۲»: توصیه به فروتنی

گزینه «۴»: ضرورت مدارا و فروتنی

(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهومی، صفحه ۱۹)

گزینه ۱

(عزیز الیاسی‌پور)

بیت «ب»: درباره تسلیم شدن در مقابل معشوق است. شاعر در مقام عاشق از خود اختیاری ندارد و می‌گوید هرچه بر ما می‌گذرد ارادت معشوق است.

بیت «ج»: درباره اعتقاد به قضا و قدر است. شاعر غمناک‌بودن به‌خاطر اتفاقات روزگار را جایز نمی‌داند، چراکه سرنوشت را تعیین‌شده می‌داند.

بیت «الف»: درباره اهمیت مبارزه با نفس است. شاعر هوای نفس را چون دیوی می‌داند که پیش انسان حاضر است.

بیت «د»: درمورد پایداری در عشق سخن می‌گوید.

دقت کنید که از بیت «ب» نیز می‌توان به نحوی سلب اختیار از خود و معنای ملازم آن (اعتقاد به قضا و قدر) را دریافت کرد، اما این معنا در بیت «ج» بارزتر است و با توجه به گزینه‌ها هم جواب سؤال همان گزینه «۱» است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهومی، صفحه ۲۵، ۲۸، ۳۳ و ۵۱)

گزینه ۲

(کلکور خارج از کشور ۹۸)

در بیت صورت سؤال و بیت گزینه «۲»، شاعر به کسی که از کاروان همراهان بازمانده است، هشدار می‌دهد که در غفلت نماند و خود را به آن‌ها برساند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهومی، صفحه ۴۶)

۴۷- گزینه «۴»

(یاسین ساعری)

تشریح موارد نادرست:

- کنش اجتماعی خشت بنای جامعه است و تمامی پدیده‌های اجتماعی خرد و کلان با کنش‌های اجتماعی پدید می‌آیند.
- سربازان جنگ‌های نامنظم معمولاً نقشه‌های از پیش برنامه‌ریزی شده را اجرا نمی‌کنند بلکه متناسب با موقعیت خاص جغرافیایی و فرهنگی خود عمل می‌کنند.
- همه ما از آنجا که عضوی از جامعه هستیم با کنش‌های اجتماعی خود در حفظ وضع موجود یا تغییر آن اثر می‌گذاریم اگر چه میزان تأثیرگذاری همه اعضای جامعه یکسان نیست و صاحبان برخی مشاغل و مسئولیت‌ها نسبت به سایرین اثرگذاری بیشتری دارند.

(جامعه‌شناسی (۳)، کنش اجتماعی، صفحه‌های ۳۲، ۳۳ و ۳۵)

۴۸- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

- تمامی پدیده‌های خرد و کلان پیامد کنش اجتماعی (خشت بنای جامعه) هستند.
- تبدیل مدارس امام خطیب به مرکز اسلام‌گراها، نشان‌دهنده حرکت‌هایی خارج از چارچوب نظم جامعه است.
- نارسایی‌های نظام اداری، فرصت‌ها و محدودیت‌هایی برای کنشگران به همراه دارد.

(جامعه‌شناسی (۳)، کنش اجتماعی، صفحه‌های ۳۳ تا ۳۵)

۴۹- گزینه «۴»

(آزیتا پیرقی)

سراغاز فروپاشی داعش ← مقاومت مردم آمرلی
با کنش‌های افراد به‌وجود می‌آیند و برقرار می‌مانند ← ساختارهای اجتماعی
همزاد یکدیگرند ← زندگی اجتماعی انسان و نظم
بیرون از دایره نفوذ و تأثیر انسان‌ها نیستند ← مشکلات و مسائل اجتماعی
(جامعه‌شناسی (۳)، کنش اجتماعی، صفحه‌های ۳۳، ۳۵ و ۳۶)

۵۰- گزینه «۳»

(سیدآرش مرتضائی‌فر)

متن صورت سوال با بیت گزینه «۳» ارتباطی ندارد چون بیت مذکور درباره تأثیر بیشتر بعضی افراد در جامعه به‌سبب مسئولیت آن‌هاست، در حالی که متن درباره حرکت‌های فراتر از نظم جامعه است.
(جامعه‌شناسی (۳)، کنش اجتماعی، صفحه ۳۵)

جامعه‌شناسی (۱)

۵۱- گزینه «۳»

(سیدآرش مرتضائی‌فر)

وقتی اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی را در ارتباط با هم در نظر بگیریم نهادهای اجتماعی آشکار می‌شوند.
در جوامع مکانیکی تقسیم کار اجتماعی شکل نگرفته است یا در حد ساده و ابتدایی است.
از دست رفتن امکان ارزیابی آرمان‌ها و ارزش‌های بشری پیامد روندی است که از آن به زوال معنا و عقلانیت ذاتی یاد می‌شود.

(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۳۰، ۳۸ و ۴۹)

۵۲- گزینه «۱»

(آزیتا پیرقی)

۲- فرزند یک کارگر ساختمان به وکالت سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی منصوب شدند ← تحرک اجتماعی صعودی میان نسلی
- معاونت شهرداری یک منطقه به صورت کارمند عادی به کار خود ادامه می‌دهد ← نزولی درون نسلی
دبیر جامعه‌شناسی دبیرستان آزادی به دبیری جامعه‌شناسی دبیرستان قدس انتقال یافت. ← افقی درون نسلی
- فرزندان یک نانو به کار پختن نان و اداره نانویی مشغولند ← افقی میان نسلی

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۸۲ تا ۸۴)

۵۳- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

مجموعه پدیده‌های اجتماعی «جهان اجتماعی» را شکل می‌دهند. (رد گزینه‌های ۱ و ۳)
کارهای شتاب‌زده و نابخردانه انسان‌ها منجر به آلودگی طبیعت و محیط زیست می‌شود. (رد گزینه‌های ۲ و ۳)
تغییر یافتن آرمان‌ها و ارزش‌های زندگی آدمیان، معلول شناخت خداوند و فرشتگان است. (رد گزینه‌های ۲ و ۳)

(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۱۷، ۲۲ و ۲۳)

۵۴- گزینه «۲»

(سیدآرش مرتضائی‌فر)

تأخیر در ازدواج و افزایش طلاق نوعی تعارض فرهنگی است. اگر این روند تا جایی پیش برود که اعضای جامعه برای تشکیل خانواده یا حفظ آن انگیزه لازم و کافی نداشته باشند و در عمل بسیاری زندگی مجردی را بر زندگی خانوادگی ترجیح دهند نوعی تزلزل فرهنگی بروز می‌کند. اگر در ادامه، نهاد خانواده و عقاید و ارزش‌های آن به‌گونه‌ای سست شوند که رقیب‌ها و بدیل‌های زندگی خانوادگی همانند زندگی با حیوانات، ازدواج با هم‌جنس، زندگی مشترک بدون ازدواج و ... هم‌عرض خانواده شیوع پیدا کنند؛ به‌گونه‌ای که جهان اجتماعی نتواند در برابر این اشکال از کیان خانواده و ارزش‌ها و هنجارهای آن دفاع کند نهاد خانواده دچار بحران هویت می‌شود. در ایران امروز نهاد خانواده با تعارض‌های فرهنگی مواجه است..

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۹۱ و ۹۲)

۵۵- گزینه «۱»

(کنکور تیرماه ۱۴۰۳- نوبت دوم)

جوامع مختلف با ایمان به عقاید و ارزش‌های حقیقی، آن‌ها را به قلمرو آرمانی خود وارد می‌کنند (رد گزینه‌های «۲» و «۴») و اگر هنجارها و اعمال خود را نیز براساس این عقاید و ارزش‌ها سامان دهند، آن‌ها را به قلمرو واقعی وارد نموده‌اند. حقایق هر چند خود ثابت‌اند ولی از جهت قرار گرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی تغییرپذیرند (رد گزینه «۳»). جهان‌های اجتماعی می‌توانند بر مدار حق یا باطل بچرخند، اما حق و باطل بر مدار بینش و گرایش آن‌ها دچار تغییر نمی‌شود.

(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۵۲ تا ۵۷)

جامعه‌شناسی (۲)

۵۶- گزینه «۳»

(سیدآرش مرتضائی‌فر)

فرهنگ‌هایی که به حقیقتی قائل نباشند نمی‌توانند برای سنجش عقاید و ارزش‌های مختلف معیاری داشته باشند. «الف»

«ب»: آزادی

«ج»: تعهد و مسئولیت

(جامعه‌شناسی (۲)، فرهنگ جهانی، صفحه‌های ۱۴ تا ۱۶)

۵۷- گزینه «۱»

(کنکور سراسری ۱۴۰۳ - نوبت اول اردیبهشت‌ماه)

از پایان قرن بیستم با افول حس‌گرایی، فرهنگ غرب گرفتار بحران معرفت‌شناختی شده است. در بحران معرفت‌شناختی امکان تشخیص درست یا غلط بودن باورها و اندیشه‌ها و خوب یا بد بودن هنجارها و رفتارها از بشر سلب می‌شود.

روشنگری		
دوره زمانی	ویژگی	پیامد
قرون هفدهم و هجدهم	عقل‌گرایی، نفی وحی	دئیسم
قرون نوزدهم و بیستم	حس‌گرایی، نفی عقل و وحی	دانش‌ابزاری
پایان قرن بیستم	افول تجربه‌گرایی، نفی تجربه، نفی عقل و وحی	بحران معرفتی

(جامعه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۴۲ و ۴۳)

۵۸- گزینه «۳»

(مریم فسروی دهنوی)

دو اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را کسانی به کار می‌برند که چالش و نزاع بین کشورهای غنی و فقیر را به ابعاد اقتصادی محدود نمی‌کنند و به ابعاد فرهنگی آن نیز توجه دارند. از نظر این گروه، مشکل کشورهای فقیر نه فقط ضعف اقتصادی و صنعتی بلکه خودباختگی فرهنگی آن‌هاست.

اصطلاح مرکز و پیرامون به نقش مرکزی کشورهای ثروتمند اشاره دارد. این اصطلاح را کسانی به کار می‌برند که معتقدند، کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی، ضعیف و فقیر شده‌اند.

براساس این نظریه، جوامع غربی، چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل می‌کنند؛ به این ترتیب که با ثروت به دست آمده از کشورهای پیرامونی، رفاه کارگران و اقشار ضعیف خود را تأمین می‌کنند و مشکلات حاد درونی‌شان را به بیرون از مرزهای خود انتقال می‌دهند. آن‌ها با سرمایه‌گذاری‌های مشترک و معاهدات بین‌المللی، انتقال ثروت از کشورهای پیرامون به کشورهای مرکز را آسان می‌کنند.

از آنجا که بیشتر کشورهای صنعتی و ثروتمند در نیمکره شمالی زمین و اغلب کشورهای فقیر در نیمکره جنوبی قرار دارند، از تقابل کشورهای فقیر و غنی به تقابل شمال و جنوب یاد می‌کنند. مفاهیم شمال و جنوب عمدتاً بعد از جنگ جهانی دوم به کار گرفته شد، زیرا برخی اندیشمندان معتقد بودند که چالش اصلی بین بلوک شرق و غرب نیست، بلکه چالش اصلی بین کشورهای غنی و فقیر است.

(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۸۸ و ۸۹)

۵۹- گزینه «۴»

(سیدآرش مرتضائی‌فر)

- اگر فرهنگ یا فرهنگ‌های غالب و اثرگذار ویژگی‌های مطلوب را نداشته باشند، جامعه جهانی با چالش‌های درون فرهنگی مواجه خواهد شد.
- دولت‌های سکولار غربی در حمایت از مبلغان مسیحی انگیزه دینی نداشتند. آن‌ها همان‌گونه که در ابتدا برای حذف قدرت کلیسا و ایجاد سیاست سکولار، حرکت‌های پروتستانی را به خدمت گرفتند، در این مرحله از تبلیغ مسیحیت برای گسترش قدرت خود استفاده کردند.
- تک محصولی شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده قدرت چانه‌زنی در اقتصاد جهانی را از آنان می‌گیرد و این پدیده موجب وابستگی اقتصادی آن‌ها به کشورهای استعمارگر می‌شود.
- لیبرالیسم اولیه با تکیه بر شعار آزادی و به‌ویژه آزادی اقتصادی راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرد.

(جامعه‌شناسی (۲)، ترکیبی، صفحه‌های ۵۵، ۵۹، ۶۵ و ۷۸)

۶۰- گزینه «۱»

(مریم فسروی دهنوی)

- در قرن بیستم، کشورهای غربی زباله‌های سمی خود را به کشورهای جهان سوم ارسال می‌کردند تا در آنجا دفن یا انبار شود. برخی جنبش‌های حامی محیط زیست این اقدام را استعمار سمی و نژادپرستی زیست محیطی نامیده‌اند. در این استعمار جوامع سلطه‌گر که حتی سوزاندن زباله و دفن پلاستیک را در خاک خود ممنوع اعلام کرده‌اند، مردم و سرزمینی دیگر را «زباله‌بان و زباله‌دان» خود می‌دانند و زباله‌های اتمی و سمی خود را در خاک آن‌ها دفن می‌کنند.

- وجه اشتراک دیدگاه توحیدی و اساطیری در مورد طبیعت این است که برخلاف فرهنگ مدرن طبیعت را ماده خام نمی‌دانند.

(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۹۵ و ۹۶)

روان‌شناسی

۶۱- گزینه «۴»

(عارله علیرضایی مقدم)

تشریح عوامل نادرست:

عبارت دوم: تفکر فرضی محدود به زمان حال نیست و می‌تواند درباره آینده باشد.

عبارت سوم: یکی از تفاوت‌های مهم دوره نوجوانی با دوره کودکی این است که نوجوانان به دنبال چگونگی تقویت حافظه خود هستند؛ به عبارت دیگر می‌خواهند چگونگی به حافظه سپردن اطلاعات را فرا بگیرند، به این نوع مهارت‌آموزی «فراحافظه» می‌گویند.

عبارت چهارم: توصیه مناسب برای احساس منحصر به فرد بودن اغراق‌آمیز در دوره نوجوانی این است که، باید ویژگی‌های منحصر به فرد نوجوان را پذیرفت تا در زمان مناسب دیدگاه متعادل‌تری ایجاد شود.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۵۵ و ۵۶)

۶۲- گزینه «۴»

(مهمربیبی)

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: درست است؛ پژوهش‌های دانشمندان با طرح مسئله شروع می‌شود.

عبارت دوم: نادرست است؛ پیش‌بینی و کنترل در علم روان‌شناسی نسبت به بسیاری از علوم تجربی دیگر، دشوارتر است.

عبارت سوم: نادرست است؛ قابل اندازه‌گیری بودن از ویژگی‌های تعریف عملیاتی است که در این تعریف مشهود نیست.

عبارت چهارم: درست است؛ حل این سؤال نوعی حل مسئله است که از مصادیق شناخت عالی به شمار می‌آید.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی؛ تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه‌های ۱۲، ۱۵، ۱۹ و ۲۲)

۶۳- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمان‌های)

مطابق مراحل رشد در اسلام، کودک، هفت سال آقا و سرور (طفولیت و کودکی اول) و هفت سال، فرمانبردار (کودکی دوم) و هفت سال، وزیر و مشاور (نوجوانی) است.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه ۴۴)

۶۴- گزینه «۲»

(همیدرضا تولی)

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: هیجان ساده اغلب صورت یکسانی دارد و تحت تأثیر ارزیابی و نظام‌های پردازش قرار نمی‌گیرد.

عبارت دوم: بازی کودکان رفته‌رفته قاعده‌مند می‌شود و با هم مشترکاً بازی می‌کنند. هر دو کلیدواژه قاعده‌مندی و اشتراکی بودن صحیح هستند.

عبارت سوم: رشد درک اخلاقی دربرگیرنده آن دسته از قوانین و مقررات اجتماعی و اصول شرعی و عرفی است که تعیین می‌کنند انسان‌ها در رابطه با دیگران چگونه باید رفتار کنند.

عبارت چهارم: عاملی که موجب می‌شود کودکان هدایای بزرگ را ترجیح دهند، پردازش ادراکی است که بر مبنای ویژگی‌های حسی و فیزیکی صورت می‌گیرد.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۳۹، ۵۲ و ۵۶)

۶۵- گزینه «۲»

(عارله علیرضایی مقدم)

مهم‌ترین تفاوت دانشمند با فرد عادی در این است که، هرچند هر دو با مسئله مواجه می‌شوند، اما مواجهه دانشمند، برخلاف فرد عادی، منظم و قاعده‌مند است (رد گزینه‌های ۱ و ۴).

دلیل دشواری رسیدن به یافته‌های یکسان در روان‌شناسی، پیچیدگی پژوهش‌های مربوط به انسان، رعایت مسائل اخلاقی، تأثیر ارزش‌ها در نگاه و تفسیر پدیده‌های انسانی و ... است (رد گزینه‌های ۳ و ۴).

در روش علمی همواره به دنبال جست‌وجوی چیزی هستیم؛ در جست‌وجوی چیزی بودن باعث می‌شود تا روش علمی، هدفمند باشد.

روشن‌سازی موقعیت نامعین همانند نور در شب تاریک است؛ هرچه بر شدت نور افزوده می‌شود، از مقدار تاریکی کاسته می‌شود (رد گزینه‌های ۱ و ۴).

(روان‌شناسی، روان‌شناسی؛ تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه‌های ۱۷ تا ۲۰)

۶۶- گزینه «۲»

(فاطمه بیات)

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: رشد اجتماعی در دوره نوجوانی، مانند دیگر ابعاد رشد، دستخوش تغییر می‌شود. در این دوره هم خود نوجوان و هم اطرافیان وی احساس می‌کنند که گرایش نوجوان به گروه همسالان خیلی بیشتر از سابق شده است و در کنار همسالان بودن برای نوجوان بسیار لذت‌بخش است (رشد اجتماعی در دوره نوجوانی).

عبارت دوم: به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی در دوره نوجوانی، تحریک‌پذیری نوجوانان افزایش می‌یابد و حالات هیجانی آنان به سرعت تغییر می‌کند (رشد هیجانی در دوره نوجوانی).

عبارت سوم: برجسته‌ترین تغییرات مربوط به جنس در نوجوانی را می‌توان به دو دسته تقسیم کرد: ۱- تغییراتی که بر توانایی تولیدمثل تأثیر می‌گذارند که آن‌ها را ویژگی‌های جنسی اولیه می‌نامند؛ یعنی ویژگی‌هایی که به طور مستقیم در تولیدمثل نقش دارند؛ ۲- تغییراتی که جزئی از علائم رشد و قابل رؤیت‌اند و آن‌ها ویژگی‌های ثانویه نامیده می‌شوند؛ مثل رویش موی صورت در پسران (رشد جسمانی و بلوغ جنسی در دوره نوجوانی).

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۵۴، ۵۷ و ۵۸)

عربی زبان قرآن (۳) و (۱)

۷۱- گزینه ۲»

(خاطمه منصور فاکری)

«قُلْ»: (فعل امر) یگو (رد گزینه «۴») / «سیروا»: (فعل امر) بگردید، گردش کنید (رد گزینه های «۳ و ۴») / «فی الأرض»: در زمین / «فانظروا»: (فعل امر) و بنگرید، و ببینید (رد گزینه های «۳ و ۴») / «کیف»: چگونه / «بدأ»: آغاز کرد (رد گزینه های «۱ و ۳») / «الخلق»: (نقش مفعولی دارد) آفرینش را (رد گزینه های «۱ و ۳»)

(ترجمه)

۷۲- گزینه ۳»

(ولی بریی - ابهر)

«لم يُستَخدم»: (فعل مجهول) به کار گرفته نشد (رد گزینه «۲») / «القتل»: کشتار (رد گزینه «۲») / «استخدموه»: آن را به کار گرفتند (رد گزینه «۱») / «أيضاً»: نیز، همچنین (رد گزینه «۴») / «لا شک»: هیچ شک نیست (رد گزینه «۲») / «يُخترع»: (فعل مضارع مجهول) اختراع می شود (رد گزینه «۴») / «لا یستفیدوا»: (نهی غائب) نباید استفاده کنند (رد گزینه های «۲ و ۴»)

(ترجمه)

۷۳- گزینه ۳»

(مهم کر می نیا - رفسنجان)

«قرأت»: خواندم / «تُسَجَّل»: ثبت می کند / «مَنْظَمَةُ اليونسكو»: سازمان یونسکو / «المَدَن الأثریة الَّتِی»: شهرهای تاریخی ای که (رد گزینه «۱») / «تَجذب»: جذب می کند (رد گزینه «۴»؛ «توانایی ... دارند» اضافی است.) / «إليها»: به سوی خود (مرجع ضمیر «ها»، کلمه «المَدَن» است.) (رد گزینه «۴») / «فی قائمة التراث العالمی»: در لیست میراث جهانی (رد گزینه های «۲ و ۴»)

(ترجمه)

۷۴- گزینه ۳»

(مبیر بیکلری)

«إخوانه الآخرون»: (ترکیب وصفی - اضافی) برادران دیگرش (رد گزینه های «۱ و ۲») / «خافوا»: ترسیدند (رد گزینه «۴») / «یذکرهم»: (فعل معلوم + مفعول) از آن ها یاد کنند (رد گزینه های «۱ و ۲») / «بعد موتهم»: بعد از مرگشان (رد گزینه «۴»)

(ترجمه)

۷۵- گزینه ۱»

(سیر مهم علی مرتضوی)

«لیت ... یتفکرون»: کاش ... بیندیشند (رد گزینه «۴») / «تحت ضوء الشمس المستعرة»: زیر نور خورشید فروزان (رد گزینه «۴») / «تنمو»: رشد می کند (رد گزینه «۴») / «لتصبح»: تا شود / «شجرة خضراء ذات الغصون النضرة»: درخت سرسبزی دارای شاخه های تر و تازه (رد گزینه های «۲ و ۳») / «یخرج الله منها»: خدا از آن بیرون بیاورد (رد گزینه «۲») / «أثماراً صالحة للأكل»: میوه هایی مناسب خوردن

(ترجمه)

(مهم حبیبی)

۶۷- گزینه ۱»

ضرب المثل اول: آستین نو بخور پلو وقتی به کار می رود که فردی را از روی شکل و ویژگی های ظاهری (سبک پردازش ادراکی) قضاوت کنند.
ضرب المثل دوم: این ضرب المثل بیان می کند که اگر اشیای مختلفی در معرض دید مارگزیده وجود داشته باشد توجه او به ریسمان سیاه و سفید جلب می شود (به دلیل اطلاعات موجود در حافظه) و از آن می ترسد.

(روان شناسی، احساس، توبه، ادراک، صفحه ۷۴)

۶۸- گزینه ۲»

(همید رضا تولکی)

در موقعیت ذکر شده، محرک ارائه شده دارای ثبات و یکنواختی است و آشنایی نسبی با آن موجب خوگیری و عادت شده که در پی آن، دانش آموز خسته می شود.
توصیه های مشاور در جهت رفع موانع تمرکز است. یعنی سعی می کند یکنواختی را از بین ببرد و با ایجاد زاویه دید جدید، تمرکز ایجاد کند.

تشریح سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: کتاب از تغییر درونی برخوردار نیست، زیرا موجب یکنواختی شده است.

گزینه «۳»: انگیزتگی ذهنی در این موقعیت ذکر نشده است.

گزینه «۴»: دید جدید در مطالعه مربوط به هدف ایجاد تمرکز و رفع خوگیری است نه تغییر درونی.

(روان شناسی، احساس، توبه، ادراک، صفحه های ۷۶ و ۷۷)

۶۹- گزینه ۳»

(خاطمه بیات)

در موارد زیر، اثر منفی انجام دادن چند تکلیف همزمان، کاهش می یابد:
۱- ریختن سیمان و چیدن آجرها: دو تکلیف به همدیگر شبیه باشند (رد گزینه ۴).
۲- تماشای فیلم و خوردن غذا: تکلیف مورد نظر دشوار نباشند (رد گزینه ۲).
۳- ماهر بودن آشپز و صحبت کردن با تلفن حین آشپزی: فرد انجام دهنده آن تکلیف از مهارت های لازم برخوردار باشد (رد گزینه ۱).

(روان شناسی، احساس، توبه، ادراک، صفحه ۸۱)

۷۰- گزینه ۲»

(مهم حبیبی)

مردمی که در یک محدوده جغرافیایی و در کنار هم (اصل مجاورت) با فرهنگ مشترک (اصل مشابهت) زندگی می کنند را «ملت» می گویند.

(روان شناسی، احساس، توبه، ادراک، صفحه ۸۴)

۷۶- گزینه ۴»

در گزینه ۴ «خطایی وجود ندارد؛ «تعطی» فعل مضارع مجهول است و مضارع التزامی نیز ترجمه می‌شود، چون «لیت» بر سرش آمده است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «أقام» ماضی است و مضارع آن «یقیم» می‌شود؛ بنابراین همراه «قد» به صورت «برپا کرده است: ماضی نقلی» ترجمه می‌شود.

گزینه ۲: «حادثة» بدون «ال» بعد از اسم اشاره آمده است، پس عبارت به صورت «آن حادثه‌ای است که ...» ترجمه می‌شود. در این گزینه «غایات» نیز جمع است که به اشتباه مفرد ترجمه شده است.

گزینه ۳: «كثرت» فعلی لازم به معنای «افزایش یافت، زیاد شد» است که اشتباه ترجمه شده است.

(ترجمه)

۷۷- گزینه ۲»

«لهذه الشَّرْكةُ دوراً مهماً»: این شرکت نقش مهمی دارد (جمله به اشتباه به صورت ماضی ترجمه شده است).

نکته مهم درسی:

ساختار «لِ، عندَ، لَدَى + اسم یا ضمیر» در ابتدای جمله، بیانگر مفهوم مالکیت در زمان حال است (... دارد) که با افزودن «کان» به این ساختار، تبدیل به زمان گذشته (... داشت) می‌شود.

مثال: لک کتاب: کتابی داری / کان لک کتاب: کتابی داشتی

(ترجمه)

۷۸- گزینه ۱»

فعل «کشیده شده بود» ماضی بعید است، پس در عربی باید از ساختار «کان + قد + ماضی» استفاده شود (رد گزینه‌های ۲ و ۴)؛ ضمناً «المياه» جمع غیرعاقل (غیرانسان) است و فعل باید برای آن، به صورت مفرد مؤنث بیاید (رد گزینه ۳).

(ترجمه)

۷۹- گزینه ۴»

آیه صورت سؤال به این نکته اشاره دارد که پادشاه و نتیجه نیکی کردن، نیکی است که همه گزینه‌ها به جز گزینه ۴ نیز همین مفهوم را دارند، اما گزینه ۴ «به نیکی کردن به دوستان توصیه می‌کند و به نتیجه نیکی اشاره‌ای نکرده است.

(مفهوم)

ترجمه متن درک مطلب:

«نوشتن داستان‌ها یکی از مهم‌ترین هنرهای ادبی است که تجربیات و افکار انسان را منعکس می‌کند. آن یک وسیله مؤثر برای ابراز احساسات و عواطف است و به انتقال ارزش‌ها و اصول بین نسل‌ها کمک می‌کند. از طریق داستان‌ها، مردم می‌توانند خود و دنیای اطرافشان را به شکلی عمیق‌تر درک کنند. همچنین، (این داستان‌ها) باعث تقویت تخیل و خلاقیت می‌شوند و افق‌های جدیدی برای تفکر باز می‌کنند. داستان‌ها به

ما اجازه می‌دهند با دیگران همدلی کنیم و تجربه‌های متنوعی را بدون نیاز به سفر زندگی کنیم.

«هزار و یک شب» مجموعه‌ای از داستان‌های عامیانه است که در طول قرن‌ها جمع‌آوری شده و شامل حکایت‌های متعددی است. این داستان‌ها ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی جهان عرب را منعکس می‌کنند همان‌طور که وسیله‌ای برای انتقال حکمت و دانش از نسلی به نسل دیگر بوده‌اند. شهزاد شخصیت بارزی در این مجموعه است که از نقل داستان‌ها استفاده کرد تا زندگی‌اش را از پادشاهی که همسرانش را پس از یک شب می‌کشت، نجات دهد.

۸۰- گزینه ۱»

(سیر مفسر علی مرتضوی)

«هزار و یک شب را مجموعه‌ای از نویسندگان در چندین سال نوشته‌اند!» عبارت نادرستی است؛ زیرا «هزار و یک شب»، حاصل گردآوری حکایت‌های عامیانه طی قرن‌هاست.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: «داستان‌ها، ابزاری آموزشی برای انسان هستند، چه بزرگ باشد چه کوچک!

گزینه ۳: «نویسندگان برای بیان تجربه‌ها و افکار خود برای نسل‌ها، از داستان‌ها استفاده می‌کنند!

گزینه ۴: «داستان‌ها وسیله‌ای سودمند برای تجربه چیزهایی که اطراف ما نیستند، به شمار می‌روند!

(درک مطلب)

۸۱- گزینه ۴»

(سیر مفسر علی مرتضوی)

صورت سؤال، عبارت درست را در مورد «شهزاد» خواسته است: «با روایت داستان‌ها، از مرگ رهایی یافت!».

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «یکی از داستان‌های زیبا در مجموعه «هزار و یک شب» را نوشت!

گزینه ۲: «زندگی‌اش را با نوشتن حکایتی جالب برای یکی از پادشاهان نجات داد!

گزینه ۳: «همسر پادشاهی بود که به دلرحمی شناخته می‌شد!

(درک مطلب)

۸۲- گزینه ۴»

(سیر مفسر علی مرتضوی)

«همه داستان‌ها نوشته شده‌اند تا شناخت ما را تقویت کنند!» عبارت نامناسبی است. (قید «همه» نمی‌تواند صحیح باشد).

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «داستان‌ها به بشر کمک می‌کنند تا به شکل بهتری فکر کنند!

گزینه ۲: «گاهی احساسات انسان در نوشتن داستان‌ها پدیدار می‌شود!

گزینه ۳: «با خواندن داستان‌ها، می‌توانیم دنیای اطرافمان را بفهمیم!

(درک مطلب)

۸۳- گزینه «۴»

(سید مظهر علی مرتضوی)

«فاعله: القصص» نادرست است؛ دقت کنید در عربی، فاعل هیچگاه قبل از فعل ذکر نمی‌شود.

(تفلیل صرفی و اعراب)

۸۴- گزینه «۴»

(سید مظهر علی مرتضوی)

«عدد من الأعداد الترتیبیة» نادرست است؛ «واحدة» (یک) جزء اعداد اصلی (شمارشی) است.

(تفلیل صرفی و اعراب)

۸۵- گزینه «۲»

(عمار تابه‌فش)

دقت کنید حرکت حرف آخر در اسم‌های مثنوی و جمع مذکر سالم، هرگز تغییر نمی‌کند؛ پس «المُؤَاطِنُونَ» نادرست است و «المُؤَاطِنُونَ» درست می‌باشد.

(ضبط حرکات)

۸۶- گزینه «۳»

(مرتضی کاظم شیروزی)

«آینها التلمیذتان» برای مثنای مؤنث مخاطب است که فعل نهی پس از آن به‌صورت «لا تَزْعَا» صحیح است و همچنین «لَا تَكْمَا» مثنای مؤنث مخاطب است که با فعل پس از خود (تَحْصَدَانِ) مطابقت دارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «تَنْظُرْنَ» نادرست است؛ زیرا با توجه به «هؤلاء التلمیذات»، فعل باید به صیغه غائب می‌آمد. (صحیح: يَنْظُرْنَ)

گزینه «۲»: «أَنْتِ تُسَافِرُ» نادرست است؛ زیرا «أَنْتِ» برای مفرد مؤنث مخاطب است. (صحیح: تُسَافِرِينَ)

گزینه «۴»: «يُحِثُّنَ» نادرست است؛ زیرا «أَنْتُمْ وَ أَصْدِقَاؤُكُمْ» دلالت بر جمع مذکر دارد. (صحیح: ابِخْثُوا)

(قواعد فعل)

۸۷- گزینه «۲»

(فاطمه منصور فاکلی)

ترجمه عبارت: با دوازده نفر از هم‌کلاسی‌هایم در ساعت پنج صبح به سمت جنگل حرکت کردم (مجموعاً سیزده نفر). بعد از دو ساعت به مقصدمان رسیدیم (ساعت هفت صبح) و به مدت نه ساعت آنجا ماندیم (تا ساعت چهار بعد از ظهر). سه نفر از ما تصمیم گرفتند شب را آنجا سپری کنند (ده نفر برگشتیم). سرانجام دو ساعت زمان طول کشید تا «ده» نفر از ما در ساعت «شش» بعد از ظهر به خانه برسند.

در جای خالی اول، عدد باید اصلی باشد نه ترتیبی (رد گزینه‌های «۱» و «۴»). هم‌چنین با توجه به ترجمه عبارت داده‌شده، درمی‌یابیم که «ده نفر» به سمت خانه برگشتند (رد گزینه «۳»). در جای خالی دوم، برای بیان ساعت، باید عدد «شش» را بر وزن «الفاعلة» بیابیم (رد سایر گزینه‌ها).

تکته مهم درسی:

برای بیان ساعت در عربی از وزن «الفاعلة» استفاده می‌کنیم.

(عذر)

۸۸- گزینه «۲»

(مصطفی قریمی فرد)

در گزینه «۲»، «ساعت» فعل و فاعل و «مَنْ» مفعول آن است. (ترجمه عبارت: روز گذشته در خیابان، کسی را کمک کردم که با ماشین تصادف کرده بود!)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: یری: فعل / المعالم: مفعول / مَنْ: فاعل

گزینه «۳»: ذهب: فعل / مَنْ: فاعل

گزینه «۴»: ما صدَّق: فعل / قول: مفعول / مَنْ: فاعل

(انواع عملات)

۸۹- گزینه «۳»

(روح‌الله گلشن)

صورت سؤال، دو اسم منصوب با علامت «ی» را می‌خواهد؛ یعنی باید دو اسم «مثنی» یا «جمع مذکر سالم» پیدا کنیم که نقش هر دویشان جزء نقش‌های منصوبی باشد و همچنین هر دو «معرب» هم باشند؛ چون علامت‌های اعرابی (رفع، نصب و جرّ) مخصوص اسم‌های «معرب» است نه «مبنی».

در گزینه «۳»، «المجتهدین» صفتِ «عمّال» (اسم إنّ و منصوب) است و به تبعیت از آن منصوب است که به عنوان «جمع مذکر سالم» منصوب با علامت «ی» می‌باشد، ضمناً «زَمِیلِی» (که در اصل (زَمِیلِینَ + ضمیر «ی»)) بوده و حرف «ن» به خاطر مضاف شدن از انتهای حذف شده نقش «مفعول» را دارد و در نتیجه منصوب است و به عنوان اسم «مثنی»، منصوب با علامت «ی» می‌باشد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «سائحین» (جمع مذکر سالم) مفعول و منصوب به «ی» است، اما «القوانین» جمع مکسر است؛ البته نقش آن هم مضاف‌الیه و مجرور است.

گزینه «۲»: «الذّین» با اینکه مفعول و منصوب است، اما به عنوان اسم موصول مبنی محسوب می‌شود، «المحرّومین» (جمع مذکر سالم) مفعول و منصوب به «ی» است.

گزینه «۴»: اولاً «تصدّقین» فعل است نه اسم؛ پس «ین» انتهای آن، علامت اعراب نیست، ثانیاً «(عدد عقود و جمع مذکر سالم) اسم «أن» و منصوب به «ی» است، ضمناً «طالبی» (که در اصل «طالبین» (جمع مذکر سالم) بوده و حرف «ن» به خاطر مضاف شدن از انتهای حذف شده نقش مجرور به حرف جرّ «من» را دارد.

(قواعد اسم)

۹۰- گزینه «۲»

(همیدرضا قاندرامینی - اصفهان)

در این گزینه، با توجه به معنا، «یُشِجَّعُ» فعل مضارع مجهول است و در ترجمه همراه با فعل «شدن» می‌آید: «گردشگران به سفر به مناطق جذاب ایران، تشویق می‌شوند!»

تکته مهم درسی:

در ترجمه افعال مجهول معمولاً از اشتقاقیات فعل «شدن» استفاده می‌کنیم.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «شِجَّعْنَا» فعل ماضی معلوم است: «محمّد را به احترام گذاشتن به بزرگان جامعه و شایستگان تشویق کردیم!»

گزینه «۳»: «یُشِجَّعُ» فعل مضارع معلوم است: «پدر بالیمان، فرزندانش را به برپاداشتن نماز در وقتش تشویق می‌کند!»

گزینه «۴»: «شِجَّعَ» فعل ماضی معلوم است: «معلّمان، ما را به تلاش برای رسیدن به اهداف عالی خود تشویق کرده است!»

(انواع عملات)

تاریخ (۳)

۹۱- گزینه «۱»

(مبیه ممی)

در دوره قاجار، سه شیوه تولید وجود داشت:

- ۱- شیوه تولید سهم‌بری دهقانی، که در آن ساکنان روستاها و کشاورزان از تولید، سهم معینی را دریافت می‌کردند. روستاییان بی‌زمین اغلب روی اراضی مالکان کار می‌کردند. آنان در ازای بهره‌برداری از ملک ارباب، گاه تا یک‌سوم محصول را به عنوان بهره مالکانه به او تحویل می‌دادند. بخشی را نیز به عنوان مالیات به دولت می‌پرداختند و بخشی هم سهم خودشان بود.
 - ۲- شیوه تولید خرده‌کالایی دولتی و خصوصی ویژه اقتصاد شهری بود.
 - ۳- شیوه تولید شبانکارگی (شبانی) که مختص ایلات و کوچ‌نشینان بود.
- (تاریخ (۳)، اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار، صفحه ۴۹)

۹۲- گزینه «۲»

(مریم فسروی دهنوی)

تشریح عبارت نادرست:

- گزینه «۱»: کشاورزی ایران از اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم مانند گذشته یک کشاورزی معیشتی نبود.
- گزینه «۳»: جنگ داخلی آمریکا موجب افزایش تولید و صادرات پنبه از ایران به روسیه شد.
- گزینه «۴»: تجاری شدن کشاورزی تغییر چندانی در فنون کشاورزی ایجاد نکرد، اما موجب افزایش درآمد مالکان و مشارکت روزافزون تجار ایرانی و خارجی در تولید برخی محصولات نظیر پنبه و تریاک شد.
- (تاریخ (۳)، اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار، صفحه‌های ۴۹ تا ۵۱)

۹۳- گزینه «۴»

(علی آقابانپور)

ارزانی نیروی کار، طرح و نقشه‌های زیبا و متنوع، هنرمندی و ظرافت بافندگان ایرانی، از یک سو و تقاضای بازار جهانی و سرمایه‌گذاری خارجی در تولید و تجارت، سبب رشد تولید و صادرات فرش در دوران قاجار شد. علاوه بر آن، رکود صنعت صادرات ابریشم و کمبود طلا و نقره، برای تأمین مالی واردات کالا از اروپا و سایر کشورها نیز، تأثیر بسزایی بر رونق صادرات فرش، به‌عنوان کالای جایگزین داشت.

نکته مهم درسی:

توجه کنید در صفحه‌های ۵۲ و ۵۳ کتاب درسی، رکود صنعت صادرات ابریشم ذکر شده است و نه رونق آن.

(تاریخ (۳)، اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار، صفحه ۵۲)

۹۴- گزینه «۱»

(محمدر ابدالسنی)

بررسی عبارت نادرست:

الف) سوادآموزی مقدماتی دوره قاجار در مکتب‌خانه‌ها یا از طریق معلمان خصوصی و یا معلمان سرخانه انجام می‌گرفت. کسانی که توانایی مالی و علاقه به ادامه تحصیل داشتند وارد مدرسه‌های قدیم و حوزه‌های علمیه می‌شدند.

د) مدرسه علوم سیاسی را میرزا نصرالله‌خان مشیرالدوله در زمان مظفرالدین‌شاه به منظور تربیت نیروهای سیاسی وزارت امور خارجه تأسیس کرد.

(تاریخ (۳)، اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار، صفحه‌های ۵۳ و ۵۴)

۹۵- گزینه «۴»

تشریح عبارت نادرست:

(مریم فسروی دهنوی)

ب) هنر تئاتر به سبک اروپایی از دوره قاجار به همت دانشجویان اعزامی به اروپا، در ایران گسترش یافت. میرزا علی اکبرخان مزین‌الدوله (نقاش باشی) به دستور ناصرالدین‌شاه در محل فعلی دارالفنون یک تالار نمایش ساخت. این تماشاخانه بیشتر مکانی خصوصی بود که شاه و برخی از درباریان در آنجا از نمایش‌هایی که به اجرا در می‌آمد، دیدن می‌کردند. در این دوره نمایشنامه‌های زیادی ترجمه شد. مدتی بعد، تئاتر ملی در یکی از ساختمان‌های تهران در خیابان لاله‌زار تشکیل یافت.

ج) سنت معماری ایرانی اسلامی که در دوران سلجوقی، تیموری و صفویان درخشش بی‌نظیری داشت، در عصر قاجار با توجه به شرایط اقلیمی و آب و هوایی و نوع مصالح ساختمانی تداوم یافت.

(تاریخ (۳)، اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار، صفحه‌های ۵۷ تا ۵۹)

تاریخ (۱)

۹۶- گزینه «۳»

(مریم فسروی دهنوی)

- در گاه‌شماری مصری و گاه‌شماری اوستایی که یکی از گاه‌شماری‌های متداول دوره اشکانی بود سال به ۱۲ ماه ۳۰ روزه تقسیم می‌شد و ۵ روز اضافی به آخر ماه دوازدهم افزوده می‌شد.

- محتوای سنگ‌نوشته‌های بیستون و تخت‌جمشید نشان می‌دهد که گاه‌شماری خورشیدی - قمری بابلی در قلمرو هخامنشیان رواج داشته است؛ اما ماه‌ها بر اساس فرهنگ و آیین ایرانی نام‌گذاری شده بودند.

در گاه‌شماری خورشیدی - قمری بابلی سال به ۱۲ ماه قمری ۳۰ یا ۲۹ روزه تقسیم می‌شد. از آنجا که سال قمری ۳۵۴ شبانه روز و سال خورشیدی ۳۶۵ و یک چهارم شبانه روز است، برای رفع این اختلاف هر سه سال یک ماه به سال می‌افزودند.

تشریح عبارت نادرست:

الف) گاه‌شماری هجری خورشیدی از سال ۱۳۰۴ هجری شمسی، در ایران رسمیت یافت که بر اساس گاه‌شماری جلالی تنظیم شده است.

ج) درگاه شماره اوستایی ماه‌ها و روزهای هر ماه با اسامی ایزدان و فرشتگان نام‌گذاری شده بود.

نکته مهم درسی: در گاه‌شماری هخامنشیان ماه‌ها بر اساس فرهنگ و آیین ایرانی نام‌گذاری شده بود.

(تاریخ (۱)، تاریخ، زمان و مکان، صفحه‌های ۱۳ تا ۱۵)

۹۷- گزینه «۱»

(مبیه ممی)

در سومر و مصر، خدایان متعددی پرستش می‌شدند (ج) و در مصر، قدرت در دست فرماندهان اداری و قضایی و رواج یگانه‌پرستی در شکل خدای خورشید بود.

(تاریخ (۱)، پیدایش تمدن؛ بین‌النهرین و مصر، صفحه‌های ۳۶ و ۳۸ تا ۴۰)

۹۸- گزینه «۴»

(محمدر ابدالسنی)

در قرن‌های ششم و پنجم قبل از میلاد، نوعی مردم سالاری در یونان و به ویژه در دولت - شهر آتن شکل گرفت که البته با نظام‌های مردم‌سالاری امروزی تفاوت داشت. در آتن، فقط مردان بالغی که از پدر و مادری آتنی به دنیا آمده بودند و شهروند آنجا محسوب می‌شدند، حق رأی داشتند و می‌توانستند در اداره امور دولت - شهر مشارکت کنند. زنان، بردگان و بیگانگان مقیم آتن که بیشتر جمعیت آن دولت - شهر را تشکیل می‌دادند، از حق رأی و شرکت در اداره امور سیاسی محروم بودند.

(تاریخ (۱)، یونان و روم، صفحه ۵۴)

۹۹- گزینه «۲»

بررسی موارد نادرست:

(ب) سابقه تاریخی حضور انسان در فلات ایران به‌طور دقیق روشن نیست، بنابراین چنین بیانی نمی‌تواند کاملاً درست باشد.
(د) ورود از دوره شکار و گردآوری خوراک به دوره یک‌جانشینی و تولید خوراک نخست در غرب و سپس سایر مناطق فلات ایران اتفاق افتاده است.
(تاریخ (۱)، ترکیبی، صفحه‌های ۶۶، ۷۲ و ۷۳)

۱۰۰- گزینه «۱»

(علیرضا پیرا)

موارد «الف» و «د» مربوط به ساسانیان و موارد «ب» و «ج» مربوط به اشکانیان است.
(تاریخ (۱)، اشکانیان و ساسانیان، صفحه‌های ۹۴، ۹۶ و ۹۷)

تاریخ (۲)

۱۰۱- گزینه «۳»

(مهم‌مهری یعقوبی)

مطالعه روشمند افسانه‌ها و اساطیر اقوام در دوره‌های مختلف تاریخی، خاطرات شفاهی، انواع مختلف ادبیات عامیانه، اعم از داستان‌های تاریخی، قهرمانی، اخلاقی و تخیلی، گونه‌های متفاوت مثل‌ها، لطیفه‌ها و انواع شعر، نظیر دوبیتی، تصنیف، ترانه و لالایی، کمک زیادی به شناخت فرهنگ، آداب و رسوم و سنت‌های مختلف اجتماعی در دوره‌های مختلف می‌کند.
متون تقویمی و گاه‌شماری، متون فلسفی و کلامی و فقهی، متون اخلاقی و سایر تألیفات علمی نیز می‌توانند به منظور تبیین اوضاع علمی دوره‌های تاریخی، مورد توجه و مطالعه مورخان قرار گیرند.
(تاریخ (۲)، منابع پژوهش در تاریخ اسلام و ایران دوران اسلامی، صفحه‌های ۳ و ۱۱)

۱۰۲- گزینه «۴»

(مهم‌مهری یعقوبی)

مورخ در روش تاریخ‌نگاری تحلیلی، با بررسی موشکافانه تمام اخبار و روایت‌های مربوط به یک رویداد و نقد آن‌ها، علل، آثار و پیامدهای آن واقعه را تحلیل و تفسیر می‌کند. از برجسته‌ترین آثاری که به این شیوه تألیف شده است، می‌توان به کتاب تجارب‌الامم ابوعلی مسکویه (متوفای ۴۲۱ هجری قمری)، تاریخ بیهقی و مروج الذهب علی بن حسین مسعودی اشاره کرد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: در کتاب، فقط اسم مسعودی ذکر شده است که برای بررسی درستی و یا نادرستی برخی از اخبار و گزارش‌های تاریخی به مسافرت می‌رفت و مکان رویدادها را از نزدیک بررسی می‌کرد.

گزینه «۲»: یکی از نمونه‌های تاریخ‌نگاری براساس روش موضوع محوری، کتاب مروج الذهب و معادن الجواهر، نوشته علی بن حسین مسعودی است.

گزینه «۳»: یعقوبی، مقدسی، ابن مسکویه، بیهقی و ابن اسفندیار، عدم مطابقت یک روایت تاریخی با عقل را، دلیلی بر بطلان و نادرستی آن می‌دانستند (نام مسعودی ذکر نشده است)

(تاریخ (۲)، روش پژوهش در تاریخ، بررسی و سنجش اعتبار شواهد

و مدارک، صفحه‌های ۱۴، ۱۵ و ۱۸)

۱۰۳- گزینه «۳»

تشریح عبارات نادرست:

(مبیه مبیه)

(الف) امام علی (ع) به این منظور مرکز خلافت را از مدینه به کوفه منتقل کرد.

(ب) مصر، سرزمینی آباد و ثروتمند و یکی از مراکز مهم نیروی دریایی امپراتوری روم شرقی به‌شمار می‌رفت.

(تاریخ (۲)، ترکیبی، صفحه‌های ۳۹، ۴۵ و ۵۱)

۱۰۴- گزینه «۱»

بررسی عبارات نادرست:

(مهم‌ر ابوالحسنی)

(الف) حسن بن سهل و فضل بن سهل از ایرانیان پر نفوذ دوره مأمون بودند که در جنگ میان مأمون و برادرش امین، به او کمک‌های فراوانی کردند و به همین علت مأمون فضل بن سهل را به‌عنوان وزیر خود و حسن بن سهل را به‌عنوان حاکم عراق انتخاب کرد و تحت تأثیر فضل، پایتخت را از بغداد به مرو انتقال داد و لباس و پرچم سیاه که نشان عباسیان بود را به رنگ سبز تغییر داد.

(ب) در زمان امویان، درگیری و جنگ‌های زیادی میان مسلمانان و سپاه امپراتوری روم شرقی اتفاق افتاد. حتی سپاهیان مسلمان چندین بار شهر قسطنطنیه، پایتخت امپراتوری روم را از زمین و دریا محاصره کردند، اما موفق به فتح آن شهر نشدند.

(تاریخ (۲)، ترکیبی، صفحه‌های ۵۵، ۵۸، ۶۹ و ۷۲)

۱۰۵- گزینه «۳»

تشریح سایر گزینه‌ها:

(علیرضا پیرا)

گزینه «۱»: نادرست است. در ابتدای دوره مغول، رؤسای قبایل و فرماندهان سپاه، گروه اشراف نظامی را تشکیل می‌دادند و از امتیازات و اختیارات فراوانی برخوردار بودند. اما با مسلمان شدن مغول‌ها، به تدریج، بزرگان ایرانی شامل دیوانسالاران، عالمان، اندیشمندان و مشایخ صوفی، موقعیت و نفوذ اجتماعی خود را بازیافتند.

گزینه «۲»: نادرست است. تیمور با وجود یورش‌ها و کشتارهای زیادی که انجام داد، به شهرسازی علاقه‌مند بود.

گزینه «۴»: نادرست است. با وجود این‌که سلاطین تیموری اهل تسنن بودند، در دوران حکومت آنان شیعیان و صوفیان با محدودیت و سخت‌گیری خاصی مواجه نبودند.

(تاریخ (۲)، ترکیبی، صفحه‌های ۱۱۹، ۱۲۰ و ۱۲۷)

جغرافیا (۳)

۱۰۶- گزینه «۳»

(مهریس فسروی دهنوی)

شکل «ب» در صورت سؤال به عوامل افزایشی افراد شاغل در بخش غیرقانونی اشاره دارد که از جمله دلایل آن می‌توان به عدم مهارت و تخصص مناسب مهاجران و فرصت‌های محدود شغلی در کلان‌شهرها اشاره کرد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: این گزینه به عوامل کاهش‌ی افراد شاغل در بخش غیرقانونی اشاره دارد در صورتی که شکل «الف» به عوامل افزایشی اشاره دارد.

۱۱۲- گزینه ۳» (مهمر ابوالحسنی)

الف) رشته کوه زاگرس واقع در منطقه کوهستانی غرب کشور است.
ب) قله توجال واقع در منطقه کوهستانی البرز در منطقه کوهستانی شمال کشور است.

ج) رشته کوه ارسباران (قره داغ) واقع در منطقه کوهستانی آذربایجان در منطقه کوهستانی شمال کشور است.

د) کوه جغتای یکی از سه ضلع تشکیل منطقه کوهستانی مرکزی است.
ه) رشته کوه آلاداغ واقع در کوه‌های شمال خراسان واقع در منطقه کوهستانی شمال کشور است.

(جغرافیای ایران، ناهمواری‌های ایران، صفحه‌های ۲۴ تا ۲۶ و ۲۹)

۱۱۳- گزینه ۱» (مهمر موری یعقوبی)

می‌دانیم به‌طور متوسط به ازای هر ۱۰۰۰ متر ارتفاع، ۶ درجه سانتی‌گراد دمای هوا کاهش می‌یابد؛ پس داریم:

$$\frac{6000}{1000} = 6 \Rightarrow 6 \times 6^\circ = 36^\circ$$

پس دمای قله این کوه، ۳۶ درجه سانتی‌گراد از دمای سطح زمین کمتر است:

$$40^\circ - 36^\circ = 4^\circ \text{ C}$$

(جغرافیای ایران، آب و هوای ایران، صفحه ۳۹)

۱۱۴- گزینه ۱» (علیرضا پدرا)

در ایران، هرچه از شرق به سمت غرب حرکت کنیم، مقدار آب رودها بیشتر می‌شود، از لحاظ زمانی نیز، هرچه به اوایل فصل بهار نزدیک می‌شویم، آبدی رودها بیشتر می‌شود. همچنین رودهای مناطق نسبتاً خشک، عموماً طغیانی هستند.

(جغرافیای ایران، منابع آب ایران، صفحه ۴۹)

۱۱۵- گزینه ۳» (مبیه مبی)

در دوره ساسانیان، کشور به سرزمین ایالت «الف»، خوره (استان) «ب» تسوگ یا تسوج «ج» شهرستان و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود.

(جغرافیای ایران، تقسیمات کشوری ایران، صفحه ۷۲)

جغرافیا (۲)

۱۱۶- گزینه ۴» (مهمر موری یعقوبی)

محدودیت‌ها و موانع محیطی موجب می‌شود انسان‌ها برای کنترل محیط و شرایط خاص آن چاره‌اندیشی کنند و به ابداع ابزارهایی بپردازند. در واقع، هر ناحیه شرایط خاصی را به انسان‌ها ارائه می‌کند و انسان‌ها در چارچوب آن شرایط دست به عمل می‌زنند.

برای مثال، مردم نواحی گرم و خشک یا نواحی بسیار سرد، برای کنترل محیط از روش‌های متفاوتی استفاده می‌کنند یا احداث راه آهن در کشوری که نواحی مرتفع و کوهستانی دارد، دشوارتر و پرهزینه‌تر از کشوری است که بیشتر زمین‌های آن پست و جلگه‌ای هستند.

(جغرافیا (۲)، انسان و ناهیه، صفحه ۱۲)

گزینه «۴»: این گزینه به عوامل افزایش افراد شاغل در بخش غیرقانونی اشاره دارد در صورتی که شکل «ج» به عوامل کاهش اشاره دارد.

گزینه «۴»: این گزینه به عوامل افزایش افراد شاغل در بخش غیرقانونی اشاره دارد در صورتی که شکل «د» بیانگر عوامل کاهش است.

(جغرافیا (۳)، مدیریت شهر و روستا، صفحه ۲۳)

۱۰۷- گزینه ۳» (مبیه مبی)

$$\text{مترمربع } 50 = \frac{100,000}{2000} = \frac{\text{مساحت (مترمربع)}}{\text{جمعیت (نفر)}} = \text{سرانه}$$

(جغرافیا (۳)، مدیریت شهر و روستا، صفحه ۲۹)

۱۰۸- گزینه ۲» (مهمر ابوالحسنی)

مورد «الف» اشاره به مشکلات اقتصادی در روستا دارد.

مورد «ب» اشاره به کمبود تجهیزات و خدمات در روستا دارد.

هر دو مورد از مشکلات زندگی در روستا، تحت عنوان «فقر روستایی» بررسی می‌شوند.

(جغرافیا (۳)، مدیریت شهر و روستا، صفحه ۳۱)

۱۰۹- گزینه ۲» (علیرضا پدرا)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های «۱» و «۳»: قسمت «الف»: صنایع بزرگ برای روستا، چندان مناسب نیست. از لحاظ زیست‌محیطی و هزینه، صنایع کوچک مناسب‌تر هستند.

گزینه «۴»: قسمت «ب»: چنین ملاحظه‌ای در مورد انقلاب سبز (استفاده از فناوری‌های نوین در کشاورزی) نادرست است.

(جغرافیا (۳)، مدیریت شهر و روستا، صفحه ۳۲)

۱۱۰- گزینه ۴» (علیرضا پدرا)

برنامه آمایش سرزمین شامل روابط میان انسان، فضای جغرافیایی و فعالیت‌هاست (رد گزینه‌های «۱» و «۳»). همچنین مطابق برنامه آمایش دفاعی کشور، انواع فعالیت‌ها و تأسیسات و تجهیزات باید به گونه‌ای استقرار و ساماندهی یابند که در زمان حمله‌های احتمالی دشمن، از آسیب و خسارت دور بمانند. (رد گزینه «۲»)

(جغرافیا (۳)، مدیریت شهر و روستا، صفحه ۳۶)

جغرافیای ایران

۱۱۱- گزینه ۴» (مریم فسروی دهنوی)

عبارت «الف» به جمع‌آوری اطلاعات از روش کتابخانه‌ای، از مراحل پژوهش در جغرافیا اشاره دارد و عبارت «ب» به جمع‌آوری اطلاعات از مراحل پژوهش در جغرافیا اشاره دارد. که حد فاصل این دو گام پردازش اطلاعات قرار دارد که پژوهشگر به حذف اطلاعات غیرضروری و حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش و تجزیه و تحلیل اطلاعات می‌پردازد.

(جغرافیای ایران، روش مطالعه و پژوهش در جغرافیا، صفحه‌های ۱۰ تا ۱۲)

فلسفه دوازدهم

۱۲۱- گزینه ۳»

(سبا پیغمبر زاره صابری)

علیت رابطه‌ای وجودی است که در آن وجود معلول وابسته به علت است و معلول بدون علت هیچ گونه وجودی ندارد، همچون رابطه بین انسان و سخن؛ سخن تا زمانی وجود دارد که انسان وجود داشته باشد و اراده به سخن گفتن کند.

سایر روابط روابط غیرووجودی یا پس از وجودی هستند که ارتباطی با علیت ندارند.

(فلسفه دوازدهم، پیمان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۴ و ۱۵)

۱۲۲- گزینه ۲»

(مهرشار عباسی)

این که از هر چیزی انتظار آثار متناسب با آن را داریم، بیانگر اصل سنخیت است، نه علّیت. بنابراین بخش اول گزینه ۲» درست نیست.

این درست است که هر تلاشی برای فهم علت‌ها مبتنی بر عقل است؛ چون تجربه نیز خود حاصل همکاری حسن و عقل است و در نتیجه عقل در آن دخیل است.

(فلسفه دوازدهم، پیمان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۵ تا ۱۹)

۱۲۳- گزینه ۲»

(هسین آفونری راهنمایی)

تناسب و سنخیت بین انسان و بچه انسان، نمودی از اصل سنخیت است. البته نشان‌دهنده اصل علیت هم هست، ولی در صورت بودن سنخیت در گزینه‌ها، سنخیت درست‌تر و کامل‌تر است.

(فلسفه دوازدهم، پیمان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۸ تا ۲۰)

۱۲۴- گزینه ۳»

(سبا پیغمبر زاره صابری)

اتفاق در معنای دوم به معنای نفی هرگونه سنخیت بین علت و معلول است به گونه‌ای که ممکن است از هر چیزی، هر چیزی پدید بیاید. این معنای اتفاق را اکثر فلاسفه رد کرده و آن را در عمل قابل اجرا ندانستند چرا که چنین فردی قادر به انجام هیچ کاری نیست. حال فردی که برای رد سنخیت کتاب می‌نویسد به نوعی دچار تناقض شده است و در عمل قبول کرده که برای رسیدن به علم (رد یا اثبات چیزی) بایستی دلیل آورده و کتاب نوشت. از این رو چنین فردی سنخیت را در عمل قبول کرده و نمی‌تواند موافق با رد آن باشد.

در سایر گزینه‌ها علت با معلول سنخیت و هماهنگی نداشته و متناسب با آن نیست و در نتیجه اتفاق به معنی دوم، یعنی نقض سنخیت رخ داده است.

(فلسفه دوازدهم، کرامت تصویر از پیمان، صفحه‌های ۲۵ و ۲۷)

۱۲۵- گزینه ۳»

(موسی سپاهی - سراوان)

بیت «پندار ای در خزان کشته جو / که گندم ستانی به وقت درو» اشاره به این بحث فلسفی دارد که علت خاص معلول خاص ایجاد می‌کند و هر علت هر معلولی ایجاد نمی‌کند. فیلسوفان این اصل را «سنخیت میان علت و معلول» می‌نامند.

(فلسفه دوازدهم، پیمان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۸ و ۱۹)

۱۱۷- گزینه ۳»

(میبه ممبی)

در «۱» ناحیه استوا، به دلیل زاویه مستقیم تابش و گرمای همیشگی، یک کانون کم‌فشار ایجاد می‌شود. در این ناحیه هوای گرم به سمت بالا صعود می‌کند و با بالا رفتن سرد می‌شود و رطوبت خود را به صورت باران فرو می‌ریزد.

در «۲» در منطقه جنب حاره، هوا سرد و سنگین می‌شود، فرو می‌نشیند و مراکز پرفشار جنب استوایی را به وجود می‌آورد.

(جغرافیا ۲)، نواهی آب و هوایی، صفحه ۲۶)

۱۱۸- گزینه ۱»

(مهمم ابوالسنی)

موارد «الف» و «د» مربوط به چاله‌های بادی از اشکال کوشی فرسایش در بیابان می‌باشند و موارد «ب» و «ج» نیز مربوط به تپه ماسه‌ای از اشکال تراکمی فرسایش در بیابان می‌باشند.

(جغرافیا ۲)، ناهمواری‌ها و اشکال زمین، صفحه‌های ۴۷ تا ۴۹)

۱۱۹- گزینه ۲»

(مریم فسروی دهنوی)

عبارت «الف» به انرژی (ساعت‌های آفتابی زیاد و شدت تابش خورشیدی) و «ب» به مناسب بودن بیابان‌ها برای تحقیقات نجومی و صنایع هوافضا به دلیل آسمان صاف و بدون ابر اشاره دارد.

صحرای بزرگ آفریقا از جمله بیابان‌های گرم است که در مجاورت مدارهای رأس السرطان و رأس الجدی واقع شده است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: علت اصلی بیابانی شدن «ب»، وجود مرکز پرفشار و صعود نکردن هوا است.

گزینه «۳»: «ب» به استقرار مراکز پرفشار از جمله علل ایجاد بیابان‌ها اشاره دارد.

گزینه «۴»: با توجه به نقشه صفحه ۳۳ کتاب درسی «ب» از جمله بیابان‌های گرم به‌شمار می‌رود.

(جغرافیا ۲)، ترکیبی، صفحه‌های ۳۲ تا ۳۴ و ۵۸)

۱۲۰- گزینه ۳»

(مهمم مهری یعقوبی)

تشریح عبارتهای نادرست:

الف) شرکت‌های چندملیتی، که عمدتاً آمریکایی و اروپایی هستند، با احداث مزارع تک‌محصولی یا پلانتیشن در کشورهای نواحی استوایی سرمایه‌گذاری می‌کنند و از نیروی کارگر ارزان قیمت آن‌ها در مزارع خود بهره می‌برند. (واژه «مختلف» در این عبارت اشتباه است چراکه مفهومی عام دارد و می‌تواند نواحی غیراستوایی را نیز شامل شود).

ت) چون در کشورهای کمتر توسعه یافته صنعتی، نظام مالیاتی و بیمه کارگران و قوانین و مقررات زیست‌محیطی، چندان جدی و سخت نیست، فعالیت شرکت‌های چندملیتی در این گونه کشورها، آسان‌تر و ارزان‌تر تمام می‌شود. (به این معنی نیست که اصلاً وجود دارد).

(جغرافیا ۲)، نواهی اقتصادی، صفحه‌های ۹۲ و ۱۰۴)

منطق

۱۳۱- گزینه ۲»

(غیرو نزاد نیوف - تبریز)

برای آشنایی با دو حیطة اصلی منطق (تعریف و استدلال) لازم است به تفاوت تصور و تصدیق توجه کنیم.

(منطق، منطق، ترازوی اندیشه، صفحه‌های ۷ تا ۹)

۱۳۲- گزینه ۲»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

تصدیق یعنی جمله تام خبری. پس اگر عبارتی جمله نباشد، یا تام نباشد یا خبری نباشد، تصور خواهد بود.

با همین معیار، مصراع اول گزینه ۲» تصور و مصراع دوم آن تصدیق است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» هر دو تصور است.

گزینه ۳» هر دو تصدیق است.

گزینه ۴» اولی تصدیق و دومی تصور است.

(منطق، منطق، ترازوی اندیشه، صفحه ۷)

۱۳۳- گزینه ۴»

(علیرضا نصیری)

در این جا کلمه «تا» مشترک لفظی میان «مگر این‌که» و «که به این طریق» است. بنابراین این جمله دو معنی خواهد داشت: ۱) نمی‌شود کسی را از زندان آزاد کرد، مگر این‌که تبرئه شود. ۲) نمی‌شود کسی را از زندان آزاد کرد که به این طریق تبرئه شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» مرجع فعل «دانست» در این جا مشخص نیست که سامان است یا استاد سامان.

گزینه ۲» در این جا معلوم نیست که ضمیر «او» به چه کسی بر می‌گردد؛ بردیا یا رستم؟!

گزینه ۳» در این جا معلوم نیست چه کسی مقصر نبوده؛ راننده ماشین سواری یا وانت یا پلیس؟

(منطق، لفظ و معنا، صفحه ۱۷)

۱۳۴- گزینه ۱»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

- کاملاً معنای اصلی «دلال» مدنظر بوده است ← دلال مطابقی

- کاملاً معنای اصلی «کتاب» مدنظر بوده است ← دلال مطابقی

(منطق، لفظ و معنا، صفحه‌های ۱۴ و ۱۵)

۱۳۵- گزینه ۳»

(علی مغزی)

نماز و واجب الهی، نسبت عموم و خصوص من‌وجه دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» تفکر و تعریف ← عموم و خصوص مطلق

گزینه ۲» انسان و مرگ‌اندیش ← عموم و خصوص مطلق

گزینه ۴» فیزیک و علوم تجربی ← عموم و خصوص مطلق

(منطق، مفهوم و مفردات، صفحه‌های ۲۱ تا ۲۳)

۱۲۶- گزینه ۴»

(علیرضا نصیری)

اصل علیت یک رابطه وجودی است که در آن، یک طرف به طرف دیگر وجود می‌بخشد. بنابراین معلول نیازمند علت، ولی علت بی‌نیاز از آن است.

(فلسفه دوازدهم، همان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۴ و ۱۵)

۱۲۷- گزینه ۱»

(مسین آفونری راهنمای)

علت تامه یک معلول، می‌تواند علت ناقصه یک معلول دیگر باشد. مثلاً آب باران علت تامه خیس شدن زمین و علت ناقصه رویش گیاه است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲» علت تامه، به جز خداوند، خودشان علت دارند.

گزینه ۳» علت تامه می‌تواند یک چیز باشد یا می‌تواند مجموع چند چیز باشد.

گزینه ۴» علت تامه می‌تواند دارای شعور و آگاهی باشد، می‌تواند نباشد.

(فلسفه دوازدهم، کرام تصویر از همان؟، صفحه‌های ۲۴ و ۲۵)

۱۲۸- گزینه ۲»

(موسی سپاهی - سروان)

برخی مردم که از تمام اجزای یک علت آگاه نیستند، گاهی فکر می‌کنند که در برخی موارد، در عین وجود علت، معلول آن پدید نیامده است و بر این اساس می‌پندارند. میان علت و معلول، رابطه ضروری وجود ندارد. در مورد این افراد باید گفت که نسبت به تفاوت علت تامه و علت ناقصه آگاه نیستند. علت تامه مجموعه عوامل ایجاد معلول است و به هر یک از این اجزا به‌طور مجزا علت ناقصه می‌گویند و علت ناقصه شرط لازم برای وجود معلول است نه شرط کافی. پس اگر علت ناقصه موجود نباشد، ممکن نیست معلول ایجاد شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» کسی که جهان را حاصل برخورد تصادفی اتم‌ها و ذرات ریز می‌داند، نمی‌تواند معتقد به غایت‌مندی جهان هستی و هدف‌داربودن آن باشد.

گزینه ۳» معنای چهارم اتفاق امری نسبی است یعنی یک حادثه برای برخی پیش‌بینی شده است و برای برخی نیست.

گزینه ۴» عبارت مطرح‌شده بیانگر معنای دوم اتفاق است.

(فلسفه دوازدهم، کرام تصویر از همان؟، صفحه‌های ۲۴ تا ۲۷)

۱۲۹- گزینه ۱»

(کتاب آبی پیمانه‌ای، کنگور سراسری ۱۴۰۰)

دکارت درک اصل علیت را فطری و ذاتی می‌دانست. در حالی که فیلسوفان مسلمان آن را اصلی می‌دانستند که توسط عقل ادراک می‌شود و در تجربه مکشوف نیست.

(فلسفه دوازدهم، همان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۶ تا ۱۸)

۱۳۰- گزینه ۴»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

وقتی فیلسوفی بگوید ممکن است حادثه پیش‌بینی نشده‌ای رخ دهد، ممکن است اتفاق به معنای رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده و اتفاق به معنای نبود سختیت میان علت و معلول را مد نظر داشته باشد. چون برای کسی که سختیت را قبول ندارد هم هیچ حادثه‌ای قابل پیش‌بینی نیست. اما اتفاق به معنای نبود حتمیت میان علت و معلول مورد پذیرش هیچ فیلسوفی نبوده است.

(فلسفه دوازدهم، کرام تصویر از همان؟، صفحه‌های ۲۴ تا ۲۶)

۱۳۶- گزینه ۳»

(عمید سوریان)

اگرچه بهتر است این سؤال را از طریق ترسیم نمودارهای دایره‌ای و حل کنیم، ولی با توجه پیچیدگی توضیح مکتوب این روش، آن را به ویدئوهای تحلیل سؤال واگذار می‌کنیم و در اینجا از نکات زیر استفاده می‌کنیم.

نکته ۱: هرگاه دو مفهوم، رابطه عموم و خصوص مطلق داشته باشند و مفهوم اعم، کل جهان نباشد، خود اعم با نقیض اخص رابطه عموم و خصوص من وجه و نقیض اعم با اخص رابطه تباین خواهد داشت.

نکته ۲: هرگاه دو مفهوم، رابطه عموم و خصوص من وجه داشته باشند به طوری که اجتماع آن‌ها کل جهان نباشد، نقیض یکی با دیگری رابطه عموم و خصوص من وجه خواهد داشت.

حل سؤال: چون «الف» درون «ب» است و نسبت به «ج» مصادیق مشترک و مصادیق اختصاصی دارد، پس «ب» هم نسبت به «ج» مصادیق مشترک و مصادیق اختصاصی دارد (پس رابطه «ب» و «ج»، تباین و تساوی نیست). حال اگر «ج» هم نسبت به «ب» مصادیق اختصاصی داشته باشد، رابطه آن‌ها عموم و خصوص من وجه خواهد بود و اگر نداشته باشد، رابطه آن‌ها عموم و خصوص مطلق (به طوری که «ب» عام و «ج» خاص است) خواهد بود (با ترسیم نمودارهای دایره‌ای و به راحتی می‌توانید وضعیت مفاهیم و حالات ممکن را متوجه شوید).

حال اگر رابطه «ب» و «ج»، عام و خاص مطلق باشد، طبق نکته ۱، رابطه «ب» و «غیرج» و رابطه «غیرب» و «ج»، به ترتیب، عموم و خصوص من وجه و تباین خواهد بود.

اما اگر رابطه «ب» و «ج»، عموم و خصوص من وجه باشد، طبق نکته ۲، هر دو رابطه «ب» و «غیرج» و رابطه «غیرب» و «ج»، عموم و خصوص من وجه خواهد بود (رد گزینه‌های ۱ و ۲).

بنابراین در هیچ حالتی رابطه «ب» و «غیرج» عموم و خصوص مطلق نمی‌شود (رد گزینه ۴).

تذکر: نقش مفهوم «د» در این سؤال این است که حالات خاص را که مفهوم «ب» کل جهان باشد یا اجتماع «ب» و «ج» کل جهان باشد، منتفی می‌کند. نکات ۱ و ۲ با قید منتفی بودن این حالات خاص درست هستند. البته معمولاً طراحان کنکور این حالات خاص را از ابتدا در نظر نمی‌گیرند ولی ما خواستیم سؤال دقیق باشد تا دانش‌آموزان با دقت بالاتر به اشتباه نیفتند.

(منطق، مفهوم ۳ و مضارقات، صفحه‌های ۲۱ تا ۲۳)

۱۳۷- گزینه ۲»

(عمید سوریان)

هدف تعریف کشف تصورات مجهول به کمک تصورات معلوم است. جایگاه هر تصور و مفهومی هم در ذهن است (رد گزینه ۴). ولی یک مفهوم ذهنی، مابازایی هم در حیطه زبان دارد (لفظ مرتبط با آن معنا و مفهوم) و می‌تواند مابازایی هم در حیطه خارج داشته باشد (مصادیق آن مفهوم) که گاهی تعریف کردن به این دو حیطه می‌پردازد (تعریف لفظی و تعریف مصادیق). البته نهایتاً هدف تعریف همان کشف مفهوم ذهنی است ولی روشن ساختن لفظ و مصادیق، به شناخت بهتر مفهوم کمک خواهد کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: تعریف، کاربرد وسیعی در علوم مختلف دارد و نمی‌توان گفت کاربرد زیادی ندارد.

گزینه ۳: برعکس این استدلال صحیح است. یعنی از آنجا که ریشه اصلی بسیاری از خطاهای ذهنی، نداشتن تعریف دقیق است، تعریف صحیح مفاهیم در زندگی انسان بسیار مهم است.

(منطق، منطق، ترازوی اندیشه و اقسام و شرایط تعریف، ترکیبی)

۱۳۸- گزینه ۱»

(پوار پاکدل)

تعاریف اصولاً برای روشن کردن تصورات مجهول ما هستند و بهتر است برای معلوم کردن تصورات مجهول کودکان از تعریف از طریق ذکر مصادیق و نشان دادن مصادیق‌های عینی استفاده کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: قسمت اول نادرست است - قسمت دوم درست است.

گزینه ۳: قسمت اول درست است - قسمت دوم نادرست است

گزینه ۴: هر دو قسمت گزینه نادرست هستند.

(منطق، اقسام ۳ و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۰ تا ۳۲)

۱۳۹- گزینه ۳»

(فیروز نژادنیف - تبریز)

هر اناری شیرین نیست (جامع نیست) و غیر از انار، برخی میوه‌های دیگر نیز شیرین می‌باشند (مانع نیست).

(منطق، اقسام ۳ و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۴ و ۳۵)

۱۴۰- گزینه ۳»

(علی معزی)

تعریف دوری، یعنی شناخت معرف (تعریف) و معرف (مفهوم تعریف‌شده)، موقوف و وابسته به یکدیگر باشند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: در تعریف جامع و مانع، نسبت بین معرف با معرف، تساوی است.

گزینه ۲: در صورتی که تعریف از معرف، عام‌تر و بزرگ‌تر باشد؛ آنگاه تعریف، مانع ورود اغیار نیست.

گزینه ۴: تعریفی که واضح و روشن نباشد، شنونده را به اشتباه می‌اندازد. (منطق، اقسام ۳ و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۴ تا ۳۷)

فلسفه یازدهم

۱۴۱- گزینه ۴»

(نیما پواهری)

مراحل تفکر فلسفی به ترتیب عبارت‌اند از:

برخورد با مسئله - طرح سؤال‌های اساسی - تفکر در اندوخته‌ها - دریافت فلسفی در گزینه ۴» بخشی از این مراحل با ترتیب درستی ذکر شده است.

(فلسفه یازدهم، پیوستی فلسفه، صفحه‌های ۴ و ۵)

۱۴۲- گزینه ۴»

(سیرمهر مدنی دینانی)

مباحث فلسفی از لحاظ موضوع مانند هیچ‌یک از دانش‌ها، درباره موضوع خاصی صحبت نمی‌کنند بلکه به بررسی اصل وجود و حقیقت جهان می‌پردازند که پایه و اساس سایر علوم است. اما فلسفه از لحاظ روش مانند ریاضی است و در آن با عملیات فکری و استدلالی باید به جواب مسئله‌ها رسید.

(فلسفه یازدهم، پیوستی فلسفه، صفحه‌های ۸ تا ۱۱)

۱۴۳- گزینه ۳»

(هسین آفوندری راهنمایی)

گزینه‌های ۲ و ۴ در علم روان‌شناسی بررسی می‌شوند و مسائل بنیادین فلسفی نیستند، اما گزینه‌های ۱ و ۳ عمیق‌تر و ریشه‌ای‌تر هستند، ولی گزینه ۳» به علت این که در مورد وجود و تقسیمات وجود صحبت می‌کند، عمیق‌تر از تقسیم ابعاد انسان است.

(فلسفه یازدهم، ریشه و شافیه‌های فلسفه، صفحه‌های ۱۲ تا ۱۴)

۱۴۴- گزینه ۲»

(مفهم رضایی بقا)

تبعیت افکار و اندیشه و تصمیم‌گیری‌های افراد از شرایط اجتماعی، از جمله عقاید پیروان اصالت جامعه است؛ نه پیروان اصالت فرد.

(فلسفه یازدهم، ریشه و شافیه‌های فلسفه، صفحه‌های ۱۵ و ۱۶)

۱۴۵- گزینه ۳»

(غیروز نژاد نطف - تبریز)

افراد متفکر و اندیشمند عقاید و افکار جوامع را مورد نقد و ارزیابی قرار می‌دهند و اگر منطبق با عقل و استدلال نبود، آن‌ها را نمی‌پذیرند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» پاسخ قانونمند به سؤالات فلسفی درباره دانش فلسفه است نه پیامد تفکر فلسفی.

گزینه ۲» تفکر فلسفی مبنای عمل و تصمیم است.

گزینه ۴» لازمه تفکر فلسفی است نه پیامد آن.

(فلسفه یازدهم، فلسفه و زندگی، صفحه‌های ۲۲ تا ۲۴)

۱۴۶- گزینه ۱»

(سیرمهم مدنی دینانی)

افلاطون در کتاب جمهوری خود، تمثیلی به نام «تمثیل غار» را بیان کرده است و هدفش این بود که نشان دهد «فلسفه چگونه انسان را به سمت آزادی حقیقی راهنمایی می‌کند».

(فلسفه یازدهم، فلسفه و زندگی، صفحه‌های ۲۴ تا ۲۶)

۱۴۷- گزینه ۱»

(پواد پاکدل)

«بودن» و «شدن» از مفاهیم اصلی فلسفه پارمنیدس تلقی می‌شوند و او به صورت شاعرانه عقاید خود را بیان کرده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲» واژه فلسفه نخستین بار توسط فیثاغورس به کار رفته و در زمان سقراط رایج شده است.

گزینه ۳» فیثاغورس از پایه‌گذاران فلسفه است، اما ریاضیات را با فلسفه و عرفان ترکیب کرده است نه فلسفه را با ریاضیات و عرفان.

گزینه ۴» دو نظریه هراکلیتوس «وحدت اضداد» و «حرکت در جهان» هستند نه ثبات.

(فلسفه یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه‌های ۳۰ تا ۳۳)

۱۴۸- گزینه ۳»

(علیرضا نهیری)

کتاب درسی در این باره می‌گوید: «اندیشمندانی که تا کنون از آن‌ها سخن گفتیم، عموماً در قسمتی از آسیای صغیر، که آن روزها جزء سرزمین یونان بود، زندگی می‌کردند و هنوز در آتن، خبری از دانشمندان بزرگ نبود. اما به تدریج دیدگاه‌های این دانشمندان، آتن، پایتخت یونان را هم تحت تأثیر قرار داد و آتن به مرکز نظریات گوناگون و اختلافات فکری تبدیل شد. آرا و نظریات گوناگون و غالباً متضادی که این اندیشمندان عرضه داشتند، سبب شد تا نوعی تشویش و نگرانی بر مردم آن روزگار غالب شود و بذریعۀ اعتمادی نسبت به دانش و اندیشه در ذهن ایشان پراکنده گردد.»

بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که سوفیست‌ها از لحاظ زمانی، پس از اندیشمندان ایونیایی مانند تالس ظهور کردند (رد گزینه ۱) و محل ظهور آن‌ها نیز ایونیا یا بخش‌هایی از آسیای صغیر که محل تولد فلسفه دانسته می‌شود نبوده و در پایتخت یونان، یعنی آتن ظهور کرده‌اند (رد گزینه ۲) که تا پیش از آن در آن خبری از دانشمندان بزرگ نبوده است. (تأیید گزینه ۳) با این وجود، در همان زمان نیز آتن به سبب راه‌یابی نظرات طبیعت‌شناسان پیشاسقراطی و نظرات گوناگون آنان، مرکز اختلافات فکری و تشویش اذهان مردم شده بود. (رد گزینه ۴)

(فلسفه یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه‌های ۳۰، ۳۴ و ۳۵)

۱۴۹- گزینه ۳»

(سبا پیغرزاده صابری)

فلسفه سقراط ناظر بر زندگی اوست. از همین رو بیشتر مباحثی را مورد بحث قرار می‌دهد که مربوط به فلسفه عملی و اخلاق و سیاست و فلسفه زندگی و از این قبیل موارد است. از این رو مباحثی همچون هستی و عدم و مفاهیم فلسفی محض در حیطه اهتمام او قرار نمی‌گیرد، اما به این معنا نیست که در مورد آن‌ها بحث نکرده بلکه نسبت به سایر موارد کمتر به آن‌ها پرداخته است.

(فلسفه یازدهم، زندگی براساس اندیشه، صفحه‌های ۳۸ تا ۴۳)

۱۵۰- گزینه ۳»

(مفهم سوریان)

سقراط می‌گفت که دانای حقیقی فقط خداست و هر کس با هر میزان علمی در مقابل علم خداوند نباید خود را دانا بنامد چرا که انسان همواره باید در جست‌وجوی دانش بیشتر باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» استدلال سقراط برای اثبات ایمان خود به خداوند بر اساس همین اصل بود.

گزینه ۲» سقراط گفت که اگر از فرمان خدا در مورد جست‌وجوی دانش سرپیچی کند، مدعی داشتن دانشی شده است که در حقیقت فاقد آن است. دلیل این سخن او این است که فقط کسانی که خود را عالم و دانا بدانند در جست‌وجوی دانش نمی‌کوشند و چون دانای حقیقی فقط خداست هر انسانی که خود را دانا بداند (در حدی که نیاز به جست‌وجوی دانش بیش‌تر نداشته باشد)، ادعای نادرستی کرده است.

گزینه ۴» سقراط گفت بدی تندتر از مرگ می‌دود. لذا گریز از مرگ دشوار نیست بلکه گریز از بدی دشوار است. از طرفی او می‌گفت: «اگر مرگ انتقال به جهانی دیگر است و اگر این سخن راست است که همه درگذشتگان در آنجا گرد آمده‌اند، پس چه نعمتی بالاتر از اینکه آدمی از این مدعیان که عنوان قاضی بر خود نهاده‌اند، رهایی یابد و با داوران دادگر آن جهان روبه‌رو شود و با نیکان و بلندمرتبانان هم‌نشین گردد! اگر مرگ این است، حاضرم بارها به کام مرگ روانه شوم». در نتیجه، سقراط افراد پاک‌ی مثل خود را مشتاق مرگ می‌دانست.

(فلسفه یازدهم، زندگی براساس اندیشه، صفحه‌های ۳۹ تا ۴۲)

اقتصاد

۱۵۱- گزینه ۳»

(سارا شریفی)

به بررسی عبارات صورت سؤال می‌پردازیم:

- غلط است؛ کارآفرینان یا مؤسسه‌های شرکت‌ها با کار و تلاش خود از کسب و کارها مراقبت می‌کنند، که این کار چندان آسان نیست، چرا که بسیاری از کسب و کارهای نوپا عمر کوتاهی دارند؛ به‌طوری که تنها نیمی از آن‌ها می‌توانند از شش سالگی عبور و به کار خود ادامه دهند.

- صحیح است.

- غلط است؛ یک کارآفرین موفق ضرورتاً از ابتدا کارآفرین نبوده است، اما حرکت با چشم باز و بر مبنای شناخت ظرفیت‌های خود و اتفاقات اطراف، او را قدم به قدم از سطوح ابتدایی کار به درجه‌های بالای آن می‌رساند.

- غلط است؛ کارآفرین باید توانایی مالی لازم را برای راه‌اندازی کسب و کارش داشته باشد و بداند که در آغاز کارش ممکن است با موفقیت کمتر یا عدم موفقیت روبه‌رو شود.

- غلط است؛ کارآفرین لازم است تا آگاهی و دانش زیادی برای اتخاذ تصمیمات مناسب درباره موقعیت شرکت، پیشنهاد محصول، قیمت‌گذاری، تبلیغات و استخدام نیروی کار داشته باشد.

- صحیح است.

(اقتصاد، کسب و کار و کارآفرینی، صفحه‌های ۴ و ۵)

۱۵۲- گزینه ۱»

(کنکور سراسری ۱۴۰۲ نوبت اول دی‌ماه)

میلیون ریال $30 =$ اجاره سالانه کارگاه

اجاره سالانه کارگاه $10 \times$ هزینه خرید ماشین‌آلات

میلیون ریال $300 = 10 \times 30$

میلیون ریال $60 = 2 \times 30 =$ اجاره سالانه کارگاه $2 \times$ هزینه خرید ماده اولیه

میلیون ریال $150 =$ هزینه پرداخت حقوق سالانه

هزینه خرید ماده اولیه $10 \times =$ درآمد حاصل از فروش محصولات

میلیون ریال $600 = 10 \times 60$

میلیون ریال $540 = 300 + 300 + 60 + 150 =$ مجموع هزینه‌های تولید کارگاه

چون میزان درآمد از هزینه‌ها بیشتر است، تولیدکننده از فعالیت خود سود برده است.

میلیون ریال $60 = 600 - 540 =$ هزینه‌های تولید - درآمد = سود

توجه: خرید ماشین‌فرزند مدیر کارخانه جزو هزینه‌های تولید کارگاه تولیدی نیست.

(اقتصاد، کسب و کار و کارآفرینی، صفحه‌های ۸ و ۹)

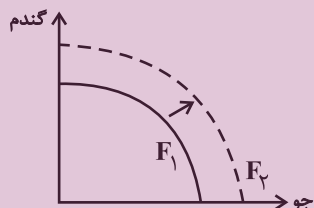
۱۵۳- گزینه ۴»

(کنکور سراسری ۱۴۰۲ - نوبت دوم تیرماه)

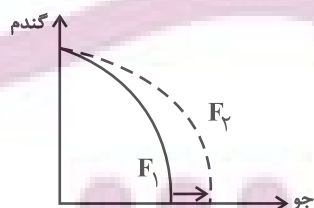
عوامل مؤثر بر انتقال منحنی مرز امکانات تولید به خارج:

- هر عاملی که میزان مواد اولیه و منابع تولید یک کارخانه را افزایش دهد مانند افزایش مواد اولیه، افزایش نیروی کار، افزایش سرمایه‌های فیزیکی (ماشین‌آلات و ...) و سرمایه‌های مالی و یا پیدایش یک تکنولوژی و پیشرفت که امکان تولید بیشتر کالاها و خدمات را فراهم می‌آورد، منجر به انتقال منحنی مرز امکانات تولید به خارج می‌شود. این انتقال منحنی مرز امکانات تولید به خارج سه حالت دارد:

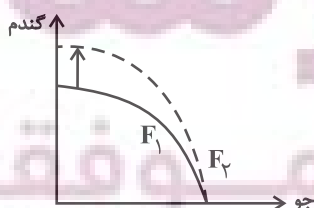
حالت اول: اگر منابع برای تولید هر دو کالا افزایش یابد، منحنی به صورت زیر جابه‌جا می‌شود: (که در این سؤال نیز منابع برای تولید هر دو کالا افزایش یافته است).

حالت دوم: اگر تنها منابع برای تولید یک کالا (در این‌جا مثلاً کالای جو) افزایش یابد و میزان تولید کالای دیگر ثابت بماند منحنی به صورت زیر جابه‌جا می‌شود:

حالت سوم: اگر تنها منابع برای تولید یک کالا (در این‌جا مثلاً کالای گندم) افزایش یابد و میزان تولید کالای دیگر ثابت بماند منحنی به صورت زیر جابه‌جا می‌شود:

(اقتصاد، مرز امکانات تولید، صفحه‌های ۳۶ تا ۴۱)

۱۵۴- گزینه «۲»

(سارا شریفی)

وقتی تولید ناکارا باشد، این امکان وجود دارد که حداقل بیشتر از یک کالا تولید شود؛ بدون آنکه از تولید کالاهای دیگر کاسته شود.

(اقتصاد، مرز امکانات تولید، صفحه‌های ۳۸ تا ۴۰)

۱۵۵- گزینه «۴»

(سارا شریفی)

به بررسی عبارات صورت سؤال می‌پردازیم:

(الف) غلط است. تجهیزات اداری (میز، تخته و ابزارهای آموزشی و ...) در یک شرکت تدریس خصوصی مثالی برای سرمایه فیزیکی از عوامل تولید است.

(ب) درست است.

(پ) درست است.

(ت) غلط است. مهارت و دانش تدریس معلمان یک شرکت تدریس خصوصی مثالی برای سرمایه انسانی از عوامل تولید است.

(ث) درست است.

(ج) درست است.

(اقتصاد، اصول انتخاب درست، صفحه‌های ۲۴ و ۲۵)

۱۵۶- گزینه «۱»

(سارا شریفی)

(الف) هر نقطه بر روی نمودار خط بودجه، نشان‌دهنده مقدار کالای A و B است که فرد می‌تواند بخرد. در نقطه مشخص شده در نمودار سؤال، فرد می‌تواند ۶ عدد کالای A و ۲ عدد کالای B بخرد، در نتیجه خواهیم داشت:

$$(6 \times 150,000) + (2 \times 300,000) = 900,000 + 600,000 \\ = 1,500,000 \text{ تومان}$$

(ب) فرد بودجه محدود ۱,۵۰۰,۰۰۰ تومان را در اختیار دارد، اگر فرد ۴ عدد کالای B خریداری کند و با توجه به این که قیمت هر عدد کالای B، ۳۰۰,۰۰۰ تومان و قیمت هر عدد کالای A، ۱۵۰,۰۰۰ تومان است، خواهیم داشت:

$$+ (\text{تعداد کالای B خریداری شده} \times \text{قیمت هر عدد کالای B}) = \text{بودجه فرد} \\ (\text{تعداد کالای A خریداری شده} \times \text{قیمت هر عدد کالای A}) \\ \Rightarrow 1,500,000 = (300,000 \times 4) + (150,000 \times \text{تعداد کالای A})$$

$$\Rightarrow \text{تعداد کالای A خریداری شده} = \frac{1,500,000 - (300,000 \times 4)}{150,000}$$

$$= \frac{300,000}{150,000} = 2 \text{ عدد}$$

(ج)

$$\text{بودجه فرد} = \frac{\text{حداکثر کالای B خریداری شده}}{\text{قیمت هر عدد کالای B}}$$

$$= \frac{1,500,000}{300,000} = 5 \text{ عدد}$$

(اقتصاد، اصول انتخاب درست، صفحه‌های ۲۷ و ۲۸)

۱۵۷- گزینه «۳»

(مهری ضیائی)

(الف) مسئولیت محدود برای سهام‌داران (ضرر و بدهی سهام‌داران محدود به میزان سهام) از «مزایای» ایجاد یک شرکت سهامی است.

(ب) یک مؤسسه غیرانتفاعی، نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی «غیر سودآور»، یعنی با هدفی «غیرتجاری» شکل گرفته است.

(ج) توزیع سود احتمالی در تعاونی‌ها در پایان دوره «به نسبت سرمایه هر عضو» است.

(د) مالکیت کامل سود از «مزایای کسب و کار شخصی» است.

(اقتصاد، انتخاب نوع کسب و کار، صفحه‌های ۱۵، ۱۸ و ۱۹)

۱۵۸- گزینه «۳»

(آفرین ساپری)

(الف) منحنی عرضه بیانگر رفتار اقتصادی عرضه‌کنندگان (تولیدکنندگان) است و به دلیل رابطه مستقیم بین قیمت و مقدار، منحنی عرضه صعودی است. (نمودار «الف»)

(ب) تولیدکننده در نقطه تعادل، بیشترین درآمد را دارد زیرا همه آنچه که تولید کرده است را به فروش می‌رساند. نقطه تعادل نقطه‌ای است که در آن میزان عرضه و تقاضا با هم برابر است که به قیمت متناظر با آن، قیمت تعادلی و به مقدار متناظر با آن، مقدار تعادلی می‌گویند؛ بنابراین خواهیم داشت:

$$\text{مقدار تعادلی} \times \text{قیمت تعادلی} = \text{حداکثر درآمد}$$

$$\Rightarrow \text{مقدار تعادلی} \times 3,000 = 150,000$$

$$\Rightarrow \text{مقدار تعادلی} = \frac{150,000}{3,000} = 50 \text{ کیلو}$$

۱۶۰- گزینه «۲»

(آخرین سامری)

الف) با توجه به اینکه اعداد در ستون (ب)، با افزایش قیمت، کاهش پیدا می‌کنند، در نتیجه ستون (ب) نشان‌دهنده مقادیر تقاضاست. بنابراین عددی برای نقطه (ب) مناسب است که از ۳۲۰ کمتر و از ۲۸۰ بیشتر باشد. در نتیجه اعداد ذکر شده در گزینه‌های «۲» و «۳» صحیح است.

ب) وقتی در نقطه‌ای مازاد و یا کمبود عرضه وجود نداشته باشد، در این نقطه تعادل داریم. در نقطه تعادلی میزان عرضه و تقاضا با هم برابر است، پس مقدار نقطه (ت) برابر با ۲۸۰ خواهد بود.

پ) در نمودار تقاضا، رابطه مقدار و قیمت معکوس است. یعنی با افزایش قیمت، تقاضای مصرف‌کنندگان کاهش پیدا می‌کند و بالعکس! ستون (ب) بیانگر رفتار اقتصادی مصرف‌کنندگان است.

ت) در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی، در بازار این کالا، مازاد عرضه یا کمبود تقاضا وجود دارد. در این حالت به دلیل گران بودن کالا، تولیدکنندگان که به دنبال کسب سود بیش‌تری هستند، به تولید بیش‌تر می‌پردازند درحالی‌که مصرف‌کنندگان به خرید و مصرف این کالای گران تمایل نشان نمی‌دهند.

در دو ردیف بالاتر از قیمت تعادلی (قیمت‌های ۵۰۰۰ و ۶۰۰۰ تومان) میزان کمبود تقاضا را باید محاسبه کنیم:

= کمبود تقاضا در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی

تقاضا در همان سطح قیمت - عرضه در همان سطح قیمت

کیلو $40 = 300 - 260$ = کمبود تقاضا در قیمت ۵۰۰۰ تومان

کیلو $110 = 350 - 240$ = کمبود تقاضا در قیمت ۶۰۰۰ تومان

بنابراین بیشترین کمبود تقاضا در سطح قیمت ۶۰۰۰ تومان وجود دارد.

(اقتصاد، بازار پیست و پلونه عمل می‌کنند، صفحه‌های ۴۸ تا ۵۱)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

پ) در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی، مصرف‌کنندگان به دلیل قیمت بالا، مایل به خرید تعداد واحد کم‌تری از کالا هستند. در این حالت در بازار این کالا، مازاد عرضه یا کمبود تقاضا وجود دارد. زیرا گروهی از تولیدکنندگان برای محصولات خود خریدار پیدا نمی‌کنند. در این حالت به دلیل گران بودن کالا، تولیدکنندگان که به دنبال کسب سود بیش‌تری هستند، به تولید بیش‌تر می‌پردازند درحالی‌که مصرف‌کنندگان به خرید و مصرف این کالای گران تمایل نشان نمی‌دهند و میزان تقاضا از کالا کاهش می‌یابد. در این شرایط مصرف‌کنندگان ممکن است مصرف کالای مکمل را نیز کاهش دهند و یا مصرف کالای جانشین را افزایش می‌دهند.

ت) در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی، در بازار این کالا، مازاد عرضه یا کمبود تقاضا وجود دارد. در این حالت به دلیل گران بودن کالا، تولیدکنندگان که به دنبال کسب سود بیش‌تری هستند، به تولید بیش‌تر می‌پردازند درحالی‌که مصرف‌کنندگان به خرید و مصرف این کالای گران تمایل نشان نمی‌دهند در صورت ادامه این روند چون گروهی از تولیدکنندگان موفق نمی‌شوند کالایشان را بفروشند، حاضر خواهند بود آن را با قیمتی پایین‌تر به فروش برسانند، در نتیجه، قیمت پایین می‌آید. در این حالت از یک سو، مصرف‌کنندگان با پایین آمدن قیمت، مقدار خرید خود را افزایش می‌دهند و از سوی دیگر، تولیدکنندگان از مقدار تولید خود می‌کاهند. این کاهش قیمت تا رسیدن به سطح قیمت تعادلی و از بین رفتن فاصله بین عرضه و تقاضا ادامه می‌یابد.

(اقتصاد، بازار پیست و پلونه عمل می‌کنند، صفحه‌های ۴۸ تا ۵۱)

۱۵۹- گزینه «۲»

(موری ضیائی)

- هنگامی که مصرف‌کنندگان پی ببرند که به دلیل تورم، قیمت کالایی در آینده بیشتر می‌شود، تقاضا برای آن را در زمان حال افزایش می‌دهند.

- اگر مقدار تقاضای کالایی از مقدار عرضه آن بیشتر باشد، در بازار کمبود عرضه رخ می‌دهد و باعث بالا رفتن قیمت می‌شود؛ چرا که عده‌ای که به آن کالا مشتاق‌ترند تلاش می‌کنند با پیشنهاد قیمت بالاتر آن را به دست آورند.

(اقتصاد، بازار پیست و پلونه عمل می‌کنند، صفحه‌های ۴۸ تا ۵۱)

دفترچه پاسخ

آزمون هوش و استعداد

(دوره دوم)

۲ آذر

تعداد کل سؤالات آزمون: ۲۰

زمان پاسخ‌گویی: ۳۰ دقیقه

گروه فنی تولید

حمید لنجان‌زاده اصفهانی	مسئول آزمون
فاطمه راسخ، حمیدرضا رحیم خانلو	ویراستار
محیا اصغری	مدیر گروه مستندسازی
علیرضا همایون‌خواه	مسئول درس مستندسازی
حمید اصفهانی، فاطمه راسخ، سجاد محمدنژاد، حمید گنجی، فرزاد شیرمحمدلی	طراحان
معصومه روحانیان	حروف‌چینی و صفحه‌آرایی
حمید عباسی	ناظر چاپ

توشه ای برای موفقیت

استعداد تحلیلی

وسط نقطه‌دار و دو حرف دیگر بی نقطه باشند. همچنین توجه کنیم حرف «بی» در حالت «غیر آخر» نقطه‌دار است.

$$۳۲ \times ۱۴ \times ۳۲ = ۱۴۳۳۶$$

(۱) تعداد لغات:

$$۱۴ \times ۱۸ \times ۱۵ = ۳۷۸۰$$

(۲) تعداد لغات:

$$۱۴۳۳۶ + ۳۷۸۰ = ۱۸۱۱۶$$

مجموع حالات:

(هوش منطقی ریاضی)

۲۵۹- گزینه «۳»

(فرزاد شیرمهرلی)

در ستون سمت راست در ردیف سوم، قطعاً عدد ۴ قرار می‌گیرد، چرا که در آن ستون عددهای ۳ و ۵ هست و در ردیف وسط عددهای ۱ و ۲ با این حساب، علامت سؤال ردیف اول نیز قطعاً عدد ۲ است، چرا که در این ستون عددهای ۵، ۴ و ۳ و در ردیف نخست عدد ۱ هست:

(هوش منطقی ریاضی)

۲۶۰- گزینه «۳»

(فرزاد شیرمهرلی)

جدول را حل می‌کنیم:

ردیف سوم به عدد سه نیاز دارد. این عدد نمی‌تواند در ستون‌های چهارم و پنجم باشد، چرا که این ستون‌ها این عدد را در خود دارند. پس در ستون دوم این ردیف عدد ۳ را قرار می‌دهیم. با همین استدلال عددهای ۴ و ۵ را نیز در این ردیف می‌گنجانیم. عددهای ۱ و ۲ نیز به همین طریق در ستون پنجم قرار می‌گیرد. عدد ۳ در ستون اول، عدد ۱ در ستون چهارم و عدد ۳ در ردیف پنجم به همین ترتیب معلوم می‌شود، ولی خانه‌های باقی‌مانده نامعلومند.

۱	۲	۳	۴	۵		۱	۲	۳	۴	۵
۱		۱		۳		۱		۱		۳
۲		۵				۲	۳	۵		۱
۳	۲		۱			۳	۲	۳	۱	۵
۴				۳		۴			۱	۳
۵	۱				۵	۵	۱		۳	۵

(هوش منطقی ریاضی)

۲۶۱- گزینه «۱»

(فرزاد شیرمهرلی)

فرض کنید عدد ۵ در خانهٔ بالا چپ قرار بگیرد. عدد ۴ در تنها خانهٔ باقی‌مانده در ردیف نخست و در تنها خانهٔ باقی‌مانده در ستون نخست قرار می‌گیرد. در ستون دوم هم جایگاه عددهای ۴ و ۲ معلوم می‌شود. در ستون سوم جایگاه عددهای ۲ و ۵ و در ستون چهارم جایگاه عددهای ۲ و ۴ معلوم می‌شود.

۱	۲	۳	۴	۵		۱	۲	۳	۴	۵
۱	۵	۱		۳	۲	۱	۵	۱	۴	۳
۲	۳	۵			۱	۲	۳	۵	۲	۴
۳	۲	۳	۱	۵	۴	۳	۲	۳	۱	۵
۴				۱	۳	۴	۴	۲	۵	۱
۵	۱		۳		۵	۵	۱	۴	۳	۲

(هوش منطقی ریاضی)

۲۵۱- گزینه «۲»

(عمید اصفهانی)

واژه‌ی «شِتاد» است که متن را کامل می‌کند: جادوگر و شِتاد و نیرنگ‌باز.

(هوش کلامی)

۲۵۲- گزینه «۳»

(عمید اصفهانی)

کشور «آلمان» مدت‌نظر است که حرف سوم آن «م» است.

(هوش کلامی)

۲۵۳- گزینه «۳»

(عمید اصفهانی)

شکل درست جمله، «گاه ظلمانی است و گاه نورانی»، شش نقطه دارد.

(هوش کلامی)

۲۵۴- گزینه «۱»

(عمید اصفهانی)

جمله‌ی مدت‌نظر: «شیطان در فریفتن خلیفه‌ی خدا ناکام می‌ماند».

کلمه‌ی بعد از «در»، «فریفتن» است.

(هوش کلامی)

۲۵۵- گزینه «۱»

(عمید اصفهانی)

احاطه: تسلط

(هوش کلامی)

۲۵۶- گزینه «۴»

(عمید اصفهانی)

شکل درست بیت دوم:

«ترک دیوی کنی ملک باشی / ز شرف برتر از فلک باشی»

(هوش کلامی)

۲۵۷- گزینه «۱»

(عمید اصفهانی)

حرف اضافه‌ی «متهم کردن»، «به» است نه «از»:

«متقابلاً یک‌دیگر را به آلودن و تباهی روح فاوست متهم می‌کردند».

(هوش کلامی)

۲۵۸- گزینه «۳»

(عمید کنی)

حروف نقطه‌دار الفبای فارسی:

ب پ ت ث ج چ خ ذ ز ش ض ط غ ف ق ن ی ← ۱۸ تا

حرف بی نقطهٔ الفبای فارسی:

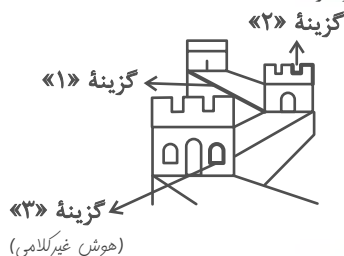
الف ح در س ص ط ع ک گ ل م و ه ی ← ۱۵ تا

با شرط صورت سؤال که دو حرف نقطه‌دار آن نباید در کنار هم قرار بگیرند، می‌توانیم دو حالت را در نظر بگیریم: (۱) حرف وسط بی نقطه باشد. (۲) حرف

(فراز شیرممرلی)

۲۶۷- گزینه «۴»

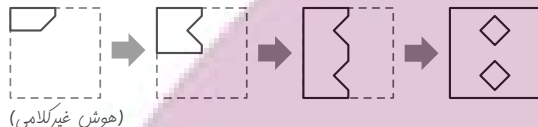
قسمت‌هایی که در شکل‌های دیگر گزینه‌ها نیست:

(کتاب استعدادتلفیلی هوش کلامی)

۲۶۸- گزینه «۱»

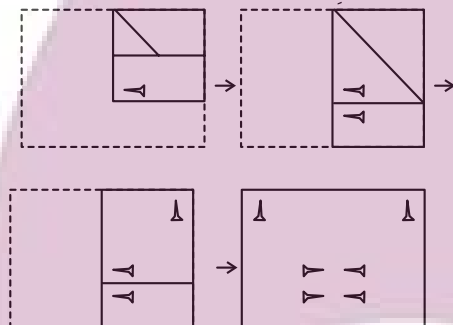
مراحل تا را پس از طرح و برش، برعکس طی می‌کنیم:

(فاطمه اسخ)

۲۶۹- گزینه «۳»

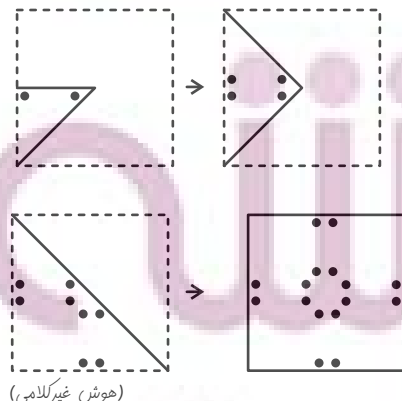
شکل صورت سؤال پس از باز شدن کاغذ، طبق مراحل زیر:

(سپار ممرنژار)

۲۷۰- گزینه «۴»

مراحل باز شدن کاغذ گزینه پاسخ و تبدیل به شکل صورت سؤال پس از سوراخ شدن:

(فاطمه اسخ)

۲۶۲- گزینه «۲»

می‌توان گفت در الگوی صورت سؤال، همهٔ عددها یک واحد بیش‌تر از دوبرابر عدد قبلی است. معلوم است که عدد نخست انتخابی بوده است:

$$2 \xrightarrow{\times 2 + 1} 5 \xrightarrow{\times 2 + 1} 11$$

پس الگو به این شکل ادامه می‌یابد:

۲, ۵, ۱۱, ۲۳, ۴۷, ۹۵, ۱۹۱, ۳۸۳, ۷۶۷, ۱۵۳۵

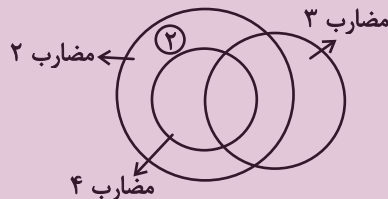
سومین عدد سمت راست عدد ۴۷ است که دومین عدد سمت چپ عدد ۱۵۳۵ است.

(هوش ریاضی)

(فاطمه اسخ)

۲۶۳- گزینه «۱»

در الگوی صورت سؤال، اعداد مضرب ۲، اعداد مضرب ۳ و اعداد مضرب ۴ در سه دایره رسم شده‌اند. دقت کنید عددهای مضرب ۴، همگی مضرب ۲ هم هستند، ولی نه برعکس. با این حساب، عدد ۲ باید بیرون از دستهٔ اعداد مضرب ۴ قرار بگیرد.

(هوش منطقی ریاضی)

(فاطمه اسخ)

۲۶۴- گزینه «۴»

الگوی ثابت:

$$(6+9) \div 5 = 3, 3+5 = 8, 8+5 = 13$$

$$(10+14) \div 8 = 3, 3+8 = 11, 11+8 = 19$$

$$(6+6) \div 12 = 1, 1+12 = 13, 13+12 = 25$$

$$(7+5) \div 3 = 4, 4+3 = 7, 7+3 = 10 \neq 11$$

(هوش منطقی ریاضی)

(سپار ممرنژار)

۲۶۵- گزینه «۴»

$$1017 \div 3 = 339$$

$$2564 \div 4 = 641$$

$$3210 \div 5 = 642$$

$$6 \times 809 = 4854$$

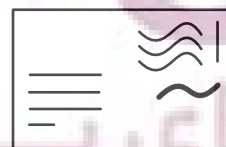
(هوش منطقی ریاضی)

و داریم:

(فاطمه اسخ)

۲۶۶- گزینه «۳»

این قسمت مشخص‌شده شکل گزینه «۳» در شکل صورت سؤال نیست:

(هوش غیرکلامی)

ایران توننه

توشه ای برای موفقیت